

REC'D DEC 7 1974

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

88 N. 16 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1974 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 8 D

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Simo Kudirkos pirmosios dienos Amerikoje

JONAS VALAITIS

Simas Kudirka, dabar jau 45 metų amžiaus, pagaliau, su visa savo šeima lapkričio 5 d. atskrido į New Yorką. Kennedy Aerouoste jį sutiko būrelis lietuvių tik tu, kuriems apie Kudirkos atskridimą buvo pranešta, nes nebuvo skelbiama, kada atskris. Chicagoje O'Hare aerodrome jų laukė grupė lietuvių su reporteriais, bet nesulaukė.

Tarp sutikėjų New Yorke buvo kelių televizijos ir radijo stočių bei laikraščių korespondentai.

* * *

Simo Kudirkos kryžiaus keliai prasidėjo prieš ketverius metus. 1970 m. lapkričio 23 Sovietų Sąjunga Litva žvejų laivas, kuriame Simas Kudirka buvo radijo operatorium, priplaukė prie Amerikos krantų Martha's Vineyard, Massachusetts, ir buvo sutiktas JAV pakrančių sargybos laivo Vigilant, kuriame Tarybų S-gos atstovai tarėsi su JAV atstovais žūklės reikalais. Kudirka perėjo į Amerikos laivą ir kapitono paprašė prieglaudos.

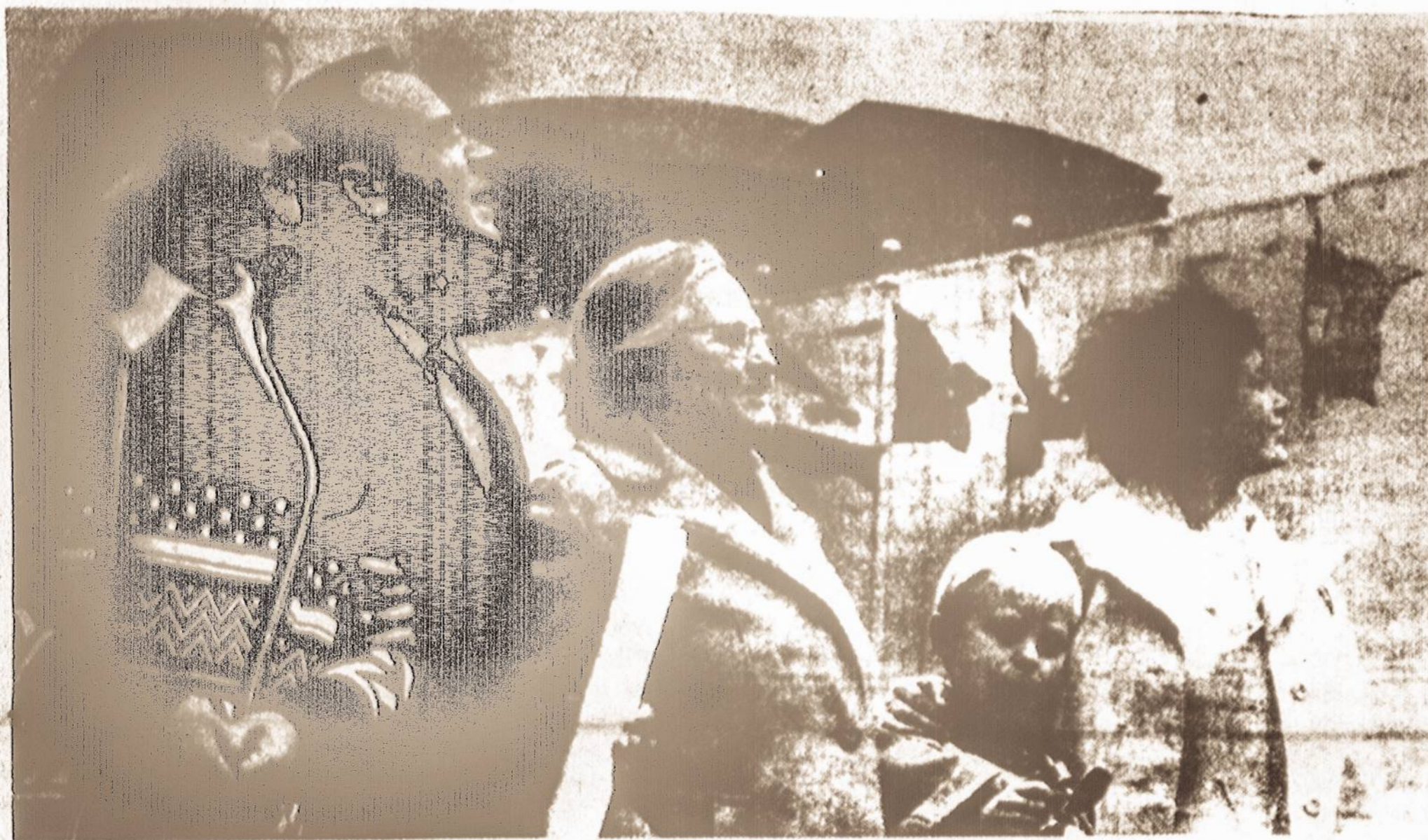
Kapitonas nežinojo, ką bedaryti. Atsiklausė Valstybės Departamente, iš to negavo atsakymo net per 10 valandų, o tarybinio laivo kapitonas vis tvirtino, kad Kudirka jiems nusizengęs. Pagaliau, amerikietis kapitonas leido keturiems stipriems rusų jūreiviams Kudirką susigrąžinti. Natūralu, tada Kudirka ir fiziškai nukentėjo.

* * *

Kudirka į JAV sąlygas atvykti sudarė ta aplinkybė, kad jo motina Marija Šulskienė yra gimusi Brooklyn, būtent, 1906 m. rugsėjo 25 d. ir pakrikštyta rugsėjo 26 d. Angelų Karalienės parapijos bažnyčioje, 213 So. Fourth St., Williamsburgh, Brooklyn. Televizija rodė vaizdą iš Kudirkos ir Šulskienės apsilankymo parapijos raštinėje, kur jai kun. klebonas Petrauskas jos krikšto įrašą metrikų knygoje parodė.

Pasiremdami tais įrodymais, JAV senatorius H. Percy (R. iš Ill.) įnešė, kongresmanas Robert Hanrahan (R. Ill.), ir senatoriai Jacob Javits ir Buckley (R. N. Y.) parėmė, ir buvo prarastas įstatymas 66, pagal kurį S. Kudirkai suteikta JAV pilietybė.

Tada lietuvių spauda, organizacijos ir jau specialiai sukurtieji komitetai Kudirkai, paveikė kitus senatorius ir kongresmanus, o tie kreipėsi į Valstybės Sekretorių Henry Kis-

Simas Kudirka su šeima aplanko Jungtines tautas New Yorke. Iš kairės duktė Lolita, motina Marija Šulskienė, sūnus Evaldas ir žmona Eugenija.

Laiks nuotrauka

singer, kad, kalbėdamiesi JAV-Tarybų S-gos prekybos ir lengvatų reikalais, nepamirštų pagelbėti ne vien žydams emigruoti į Izraelį ar JAV, bet kad padėtų ir Amerikos piliečiui Simui Kudirkai greičiau atvykti į JAV. Smulkiau apie - tai, rasite Vienybės angliškam skyriui.

* * *

Kai Kudirka buvo pripažintas Amerikos piliečiu, jį sovietai rugpiučio 3 d., iškalėjusį 3 su puse metų, paleido į laisvę, nors buvo nuteistas 10 m. kalėti.

Gavęs JAV pasą su visa šeima: žmona Eugenija, 36 m., 14 m. dukrele Lolita, 8 m. sūneliu Evaldu ir su savo motina Marija Šulskiene atsirado Amerikos žemėje.

Deja, lietuviai ne visiems savo draugams, padėjusiems Simui, begalėjo pagelbėti pereinuose rinkimuose. Pavyzdžiui, toks kongr. R. Hanrahan, Kudirkai atvykti daugiausiai pasidarbavęs - neperrinktas. Tikros priežastys, aišku kitos - kai republikonai dėl Watergate skandalų pralaimėjo daugelyje vietovių, jie pralaimėjo ir Illinois, (nors New Yorko Javits perrinktas). Šiuo atveju Illinois balsuotojai, Hanrahan labai nuvylė.

Kudirkos į Ameriką atvykimu rūpinosi ne viena kokia nors grupė.

Tą reikalą kėlė mūsų spauda, radijas, organizacijos. Žmonės tam reikalui davė ir pinigų. Kaip Romas Kezys per radiją skelbė, dar prieš Kudirkos atvykimą suaukota apie \$4,000.

Dabar, kai Kudirka jau Amerikoje, kai kurie lietuviai kelia klausimą - kas gi jį rūpinsis ir kam teks garbė? . . . Trys Chicagos veikėjai ir veikėjos ruošėsi vykti net į Maskvą Kudirkos "atsivežti". Toje grupėje dalyvauti reikėdė noro ir viena New Jersey veikėja. Tarybų S-gos Ambasada tokiam tikslui jiems nedavė vizų. Kudirka atsirado New Yorke, ne Chicagoje - ir jį iš Maskvos atlydėjo du JAV valstybės departamento vyrai, kurių vienas lietuvis.

J. Valaitis ir D. Bobelienė atvyko pas jau New Yorke-New Jersey esantį Kudirką, norėdami jį tuoj pat išsivežti, bet New Yorko komitetas svečio neleido, kol laikraščiai apie Kudirką parašys, kol radijo vedėjai apie jį papasakos, kol televizija fotografuos. . . Chicagai Kudirką pažadėjo lapkr. 16-17 d.

* * *

New Yorko Waldorf-Astoria viešbuty pasamdytas reprezentacinis kambarys, pakviesti privilegijuoti svečiai, du senatoriai ir kai kurie

pasirinkti laikraščių atstovai ir radijo vedėjai. Su Kudirka įvyko interview. Pranešta tik per Kezio lietuvių radiją, kad su New Yorko-New Jersey lietuviams susitikimas įvyks pranciškonų Kultūros Židiny lapkr. 15 d. 8 val. vakare. Visuomenė kviesta ateiti su dovanėle vokeliuose Kudirkos "kraičiui", o kas norės klausimų, juos turės rengėjams įteikti iš anksto tik raštu, ne Kudirkai salėje. . . Ligtol Kudirka, atrodo, buvo tik kelių šeimų svečiu. . .

* * *

New York WOR radijo "nepaprastųjų įvykių" kalbėtojas viena vakarą nuo 11:15 iki 12 val. paskyrė Kudirkai. Su Kudirka mėgino ir rusiškai kalbėti, transliavo jo vaikučius lietuviškai dainuojant, prašė Kudirkos Fondui aukų siųsti į Liberty Federal banką Philadelphiaj. Reporteris Kudirkai patarė tuoj mokytis angliškai. Visuomenei patarė neleisti Kudirkai dirbti, kad nepervargtų, duot progą bent pusmetį pastudijuoti angliškai, o paskui važinėti po miestus ir pasakoti savo pergyvenimus. Taip pat ragino parašyti ir knygą.

Televizijos reporteriai, tarp kitų dalykų, rodė Kudirką vairuojantį laivelį Amerikos vandenyse. Kudir-

Tęsiama 12 psl.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukštys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas; English Editor Demie Jonaitis; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. EDITORIAL and ADMINISTRATIVE OFFICES at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Vertybių kritimas Wall Streete, valstybinių įstaigų ir atsargių vadovybių prižiūrimum, mūsų Susivienijimų fondų nepalietė. Bet lietuvių laisvai tvarkomas Lietuvių fondas, kuris 1973 gruodžio 31 raportavo, buvo pirkęs įvairių šėrų (aišku, labai gerais norais) už \$851,435.19, jau turėjo nukęsti, jų vertė nukrito iki \$685.580.87.

Vienybė buvo vienintelis Amerikos lietuvių laikraštis, kuris per keletą metų kėlė reikalą rimčiau susirūpinti Lietuvių fondo iš visuomenės patriotinio dosnumo telkiamomis aukomis.

Vienybės prenumerata metams \$7. Fondo valdytojai Wall Streetui už pamoką sumokėjo \$164.854.52, kurią būtų gavę iš Vienybės tik už \$7. . .

☆ ☆ ☆

Jaunuolė Danguolė Kviklytė šešetą dienų lankė Vilnių ir pasidalė įspūdžiais Akademinio skautų sąjūdžio organe Mūsų Vytyje. Tarp kitko, sako: "Lietuvoje pamačiau ir pajutau, kaip lietuvių tauta stipriai miršta išėivijoj ir Lietuvoje". Taip bent jos žodžius atpasakoja (kuriam jie patiko) Jonas A. Šarka, kuris prie pavardės vis sega Ph. D. titulą, nors jo raštai dažnai primena liaudies dainelę: "Tupi šarka ant tvoros, uodegele kraipo". Tačiau sunku patikėti, kad ir gabiausia jaunuolė, arba didžiausias filosofijos daktaras galėtų per šešetą dienų išėivirėti tūkstančius metų išgyvenusios tautos mirimą.

Tuo tarpu studentas Dambriūnas šešias savaites Vilniaus universitete studijavęs, per radijo pareiškę sustiprėjęs lietuviybės dvasioje.

Paklaustas dr. Jokūbo Stuko, ar rekomenduoja ir kitiems lietuvių studentams vykti į Vilnių studijuoti, pasakė taip. Grįžęs į Ameriką lietuviškesnis.

☆ ☆ ☆

Carų biurokratai buvo užsimoję per 40 metų lietuvių spaudos draudimu išmarinti lietuvių tautą, bet ne tik nenumarino, bet pastatė spaudą ant tvirtesnių tautinių kojų! Kažin, ar Akademinio skautų sąjūdžio p-lė Kviklytė žino jos organizacijos išleistą anglų kalba Vilniaus Mokslių akademijos nario, Algirdo Sabaliausko veikalą "Žodis, atgyja", kuri Pennsylvania State universiteto profesorius William R. Schmalstieg rado tiek svarbiu, kad pagalbininkei Ruth Armentrout padedant, išvertė ir universiteto vardu, Skautų sąjūdžiui talkinant, išleido.

Apie šį veikalą iš Vienybės sužinojęs, Amerikoje gimęs kun. Klemensas Kasinskas (Scranton, Pa.) jį išėivirė ir sprendžia: "Man rodos, knyga sukeltų entuziazmo pamilti ir įvertinti mūsų gražią ir seną kalbą". Senovės filosofas Aristotelis patarė iš adatų vežimų neskaldyti, kaip galima patikėti, Lietuvoje lietuviybė miršta!?

☆ ☆ ☆

Jonas Augustaitis plačiai išnagrinėja prof. Vytauto Vardžio recenziją Aidų žurnale apie gen. St. Raštikio atsiminimų knygą. Profesoriumi prikiša neiškėlimą, kad generolas, "būdamas virš penkių metų kariuomenės vadu, nesudarė tinkamo plano Lietuvai ginti". Augustaičio manymu, tokiu planu (arba "doktrina") būtų reikėję - "sudaryti kariuomenę mažų vienetų, ne daugiau batalijono dydžio, kooperuojančių su Šaulių sąjunga, ir besivadovaujančių manevrinio judraus gynimosi strategija".

Palyginti prašosi Suomijos ir mūsų partizanų pastangos. Abi buvo manevrinio, judraus pobūdžio, bet pralaimėjo. Suomiai tik daugiau pagarbos istorijoj igijo, kad šoko gintis pat pradžioje, o mes nudelsėme iki paskutiniųjų.

☆ ☆ ☆

Šešetą savaičių lituanistikos kursas Vilniaus universitete šiemet lankęs bostoniškis Perkūnas Krukonis grįžęs pareiškė: "Esu Bostone, bet širdis Lietuvoje. Vieno norėčiau: kad visi žmonės būtų džukai!"

☆ ☆ ☆

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

KUDIRKA IR MES.

Paaikškinimas: Kudirka - žmogus, kuriam likimas lėmė didelį žygi, o "mes" - išėiviai. Be išėiviu Kudirka būtų dingęs, kurių išėiviu pastangos jį išėivėję?

Kudirka į JAV atvažiavo labai reikalingu laiku. "Mes" iš patriotizmo ir didelės tėvynės meilės riejanės kaip šunes, o Kudirka - kovų lėl laisvės ir dėl tėvynės simbolis. Išėiviu širdyse jis šviesus kaip angelas. Žmogų jame rasime, bet kiek vėliau, ne dabar.

Iš gerų žmonių reikėjo laukti, kad šis šviesus pavyzdys išėiviu širdis pripildys gėriu. Vadinasi, Dievą mylėsime visomis jėgomis, savo artimą mylėsime kaip save pačius, o tėvynę? Na, tėvynę irgi mylėsime bent taip, kaip save pačius.

Gaila, bet šios palaimos ligi šiol dar nepatyrėme ("mes") nei kvapo. Kudirkos atvykimo proga atsirado kažkokių lenktynių ir mėginimų atrasti ar pasidaryti nuopelnų sau ir savo partijai.

Taip išėjo, kaip toj liaudies dainoj:

— Vienas traukia už rankelės, kitas už rankovės,

O aš jaunas verkiu mylėt

nepalioves.

Oi spaus, spaus, spaus mane

skausmas,

Kad jos širdies jausmas kitam

vyruj teks. . . —

Senovė žydų karalius Salomonas sprendė bylą. Dvi moters savinasi vaiką. Teisybės nebuvo matyti. Karalius liepė vaiką padalinti abiem varžovėm lygiom dalim. Tada viena varžovė savo dalies atsisakė, ji nenorėjo, kad vaikas būtų sukapo-

Vienintelis latvių laikraštis Amerikoje "Laiks", lapkričio 8 d. paminėjo savo 25 metų sukaktį. Pirmuosius metus (1949-1950) savaitraštis "Laiks" buvo paruošiamas Vienybėje, iki išėivio savo nuosavą spaustuve. Dabar "Laiks" spausdinamas ofsetu. Nuotraukoje "Laiks" leidėjai, Helmārs Rudzitis su sūnumi Lotars.

tas. O kita varžovė su padalinimu sutiko: nebus nei man, nei tau. Ir čia paaikškėjo, kad tikroji motina vaiko gyvybę ryžosi gelbėti net ir jo išsižadėdama. Išėivėję tikroji motina.

Taip ir mūsų tėvynė reikalinga ne kombinacijų, o meilės.

PAKARUOKLIŠKAS JUMORAS.

Chicagiškės Naujienos reklamuoja:

— Pasakyti tiesą šiais laikais yra pats svarbiausias reikalas ir būtiniausias uždavinys. Dėl tiesos ir teisybės Naujienos niekuomet nebijojo ir nebijo konfrontacijos. . .

— Naujienos buvo ir yra už demokratiją ir toleranciją. . .

Iš to viso išvada tokia: reikia "padvigubinti skaitytojus!"

Mano pasiūlymas būtų toks: žurnalistai ar kiti žinomi garbingi žmonės gal malonėtų sudaryti vertingą komisiją, kuri vieną kurį išėiviu laikraštį išrinktų 1974-ųjų metų demagogijos karaliūm. Kirsčiau lažybų, kad būtų išrinktas tas, kas šiais laikais labai mėgsta tiesą taip, kaip vilkas avi - gaudo ją ir sotinasi. Tiesai pagarba čia tokia pat, kaip vilko piaunamai aviai.

VIETOJE UŽUOJAUTOS.

1929.V.6 Kaune buvo pasikėsinimas prieš prof. A. Voldemarą, ministerį pirmininką. Voldemaras išliko, žuvo jo adjutantas kpt. P. Gudynas. Vieną pasikėsinotoją pagavo ir Lietuvos teismas nuteisė. Kitų dviejų pagauti nepavyko. Juodu dalyvavo Ispanijos pilietiniame kare respublikonų pusėje. Po netrumų klajonių vienas jų jau ketvirtas dešimtmetis gyvena Chicagoje, laikraštiniškai. Mūsų dienomis verčiasi patriotizmu ir pamazgomis. Gi kitas draugas, A. Bulota, atsidūrė sovietuose. Išėivio gerą vardą. Nesenai jis mirė. Palaidojo jį Vilniuje iškilmingai, valdiškai ir partiškai.

Atentatinė dvasia jaučijama kai kurioje išėiviu spaudoje ir su ta spauda susijusioje danilevičinėje-juškevičinėje Lietuvių Bendruomenėje. Užuojauta priklauso ir užpuolėkams ir užpuolamiesiems. Giltinės dalgis lygina svieta. Tik žmonės nėra visiems lygūs: ne visus laidojė iškilmingai, valdiškai ir partiškai.

Chicagoje 67-tąją sukaktį mini įdomi Moterų Apšvietos draugija, kurią 1907 metais to meto mūsų inteligentės: Marijona Damijonaitienė, Marija Oišauskienė ir Elena Sutkuvienė suorganizavo, tikslu nares mokyti kaip savo rānkomis pasisiūti "ponišku" suknelių ir vyrams pagaminti skanių valgių. Draugija dar turi 40 narių, kurių keturios joje yra išėivusios virš 50 metų. Dabar šviečiasi jau - ne siūti ar valgius virti, bet padraugauti ir prisiminti jaunas dieneles.

Vienybė, 1974 m. lapkričio 8 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Iš Kanados Toronto rašoma: "Se-noje lietuvių šv. Jono parapijoje ir jų pastatytoje bažnyčioje vyskupas įkūrė korejiečius. Lietuviai parapiją kitu vardu perkėlė į užmiestį".

Chicagoje nariai "vienbalsiai" nutarė likviduoti virš 30 metų gyvavusį Humbolt Park Lietuvių klubą, ir išdalyti likusiems nariams po \$15 kiekvienam. Pagirtina, kad nepamiršo mūsų spaudos: \$100 davė Naujienoms, \$50 Sandarai. BALFas gavo \$35, ALTas \$25. Ką nariai padarė su savo \$15, nežinoma. Bene nusipirko po 7 svarus cukraus, pasaldinti kartų nutarimą nustoti lietuviškai veikti?

Vanda Sruogienė paruošė spaudai 470 puslapių knygą apie rašytoją Balį Sruogą ir prikvietė 66 veikėjus apie jį parašyti savo atsiminimų. Balys Sruoga (1896-1947) buvęs "iškilus kūrėjas, vienas dinamiškiausių ir įtakingiausių nepriklausomos Lietuvos kultūrinio veido pavidalintojų". Kadangi tarp dviejų auklių vaikas, paprastai, sakoma, lieka be nosies, todėl 66-ių atsiminimai nepalieka ryškaus veido.

Lietuvą lankė dailininkas V. K. Jonynas ir Gimtojo Krašto redaktoriui pareiškė pastebėjęs stiprų bei gražų kultūrinio gyvenimo pulsą.

Atrodo, kad ir į rusų kalbą įkyriai skverbiasi amerikietiški žodžiai. Jų laikraščiai "mini-skirt" rašo "mini-jubka", "camping" - "kemping", "bikini" - "bikini". Kalbininkai teisinasi, kad apie kalbą reikia spręsti, ne kiek ji kitatautiškais žodžiais apteršta, bet kiek vartojama kūrybiniai kasdienėje apyvartoje.

Detroito lietuviai baigia sukaupti \$20,000 aukų fondą įrengti lietuvišką kambarį Wayne universitete. Tolygų kambarį senieji Amerikos lietuviai jau turi įrengę universitete Pittsburgh, Pa., kurį laiks nuo laiko vis atnaujina.

Aštuntąjį ALTos sušauktąjį Amerikos lietuvių kongresą aptardami kai kurie aptarėjai sakosi juntą Amerikos lietuviuose kažkokią "opoziciją", kuri, nors kongrese neprasidėjo, bet, sako, gyvenanti sekamomis idėjomis: "Lietuva yra ilgam laikui įjungta į Sovietų Sąjungą ir, perėjusi pramoninę revoliuciją, tapo įkelta į socialistinę sistemą. Susidariusios padėties, girdi, negali pakeisti nei tauta tėvynėje nei išeiviai užsienyje, todėl telieka vienintelis kovos kelias: prieš rusinimą ir už pilietines teises.

Tokios nuotaikos, buvo pastebėtos mūsų intelektualuose II Mokslo ir kūrybos simpoziume ir IV Pabaltijo Studijų konferencijoje.

Kaip buvo galima laukti, Aštuntasis Amerikos lietuvių kongresas nutarė, kad Amerikos Lietuvių Taryba (ALTas) yra vienintelė organi-

zacija, turinti išgyvenusią ir istorinę teisę kalbėti visų Amerikos lietuvių vardu Lietuvos politinės padėties atžvilgiu. Deja, senasis pagrindas (senųjų Amerikos lietuvių "srovės"), kuriuo ALTas buvo sukurtas, jau tapo laiko pragrauztas ir ALTe dabar vyrauja jau "naujieji" lietuviai, kurie serga senųjų Amerikos lietuvių liga, nuo kurios senieji "išsigydydė", sukurdami ALTą ir BALFą, būtent, "susiskaldymu į bešaknes ateiviškas skeveldras, besitvarstančias viena kita už gerklės". Tą atlieka ir L. Bendruomenė.

Washington Post korespondentas lankė Vilnių ir rašo, kad Lietuvoje stropiai ir sveikai vykdoma apsauga nuo pramoninės taršos. Korespondentas pasakoja: "Tarybų Sąjungoje lietuviai žinomi gero stiliaus nuovoka. Net barakinio tipo daugiaaukščiai gyvenamieji namai Lietuvoje atrodo paviršium gražiau aptvarkyti. Jie papuošti gėlynais ir medžiais, ir, atrodo, gyventojų yra rūpestingai prižiūrimi. Prižiūrimi ir priemiesčiai".

Įžymus Lietuvoje poetas Eduardas Mieželaitis Pergalės žurnale Vilniuje rašo apie rusų poetą Puškiną. Jis, matyt, nežino, kad Amerikos lietuviai paminėjo Puškino šimto metų gimtadienį, kada 1899 metais poetas Pranas Vaičiūnas, Vienybės Lietuvninkų bendradarbis, išvertė ir šiame laikraštyje paskelbė du Puškino kūriniai: "Sykštus riteris" ir "Undinė", kurios tema, savo keliu paveikė Antaną Vaičiūnaitį, parašyti mūsų jaunimą Lietuvoje dominusią apysaką Valentina. Vienybė Lietuvninkų 1903 metais dar išspausdino šiuos vertimus ir Prano Vaičiūno eilėraščių rinkinį Tėvynės Mylėtojų draugijos 9 leidiny.

Los Angeles lietuviai suruošė draugišką popietę vietinio dienraščio Times korespondentui Murray Seeger, kuris Maskvoje išbuvo tris metus, gavo progos aplankyti Lietuvą ir parašė įdomių ispūdžių. Sako, jaunimas Lietuvoje atviriau kalba ir skelbia, siekia laisvai, ne rusiškai, tvarkyti Lietuvą.

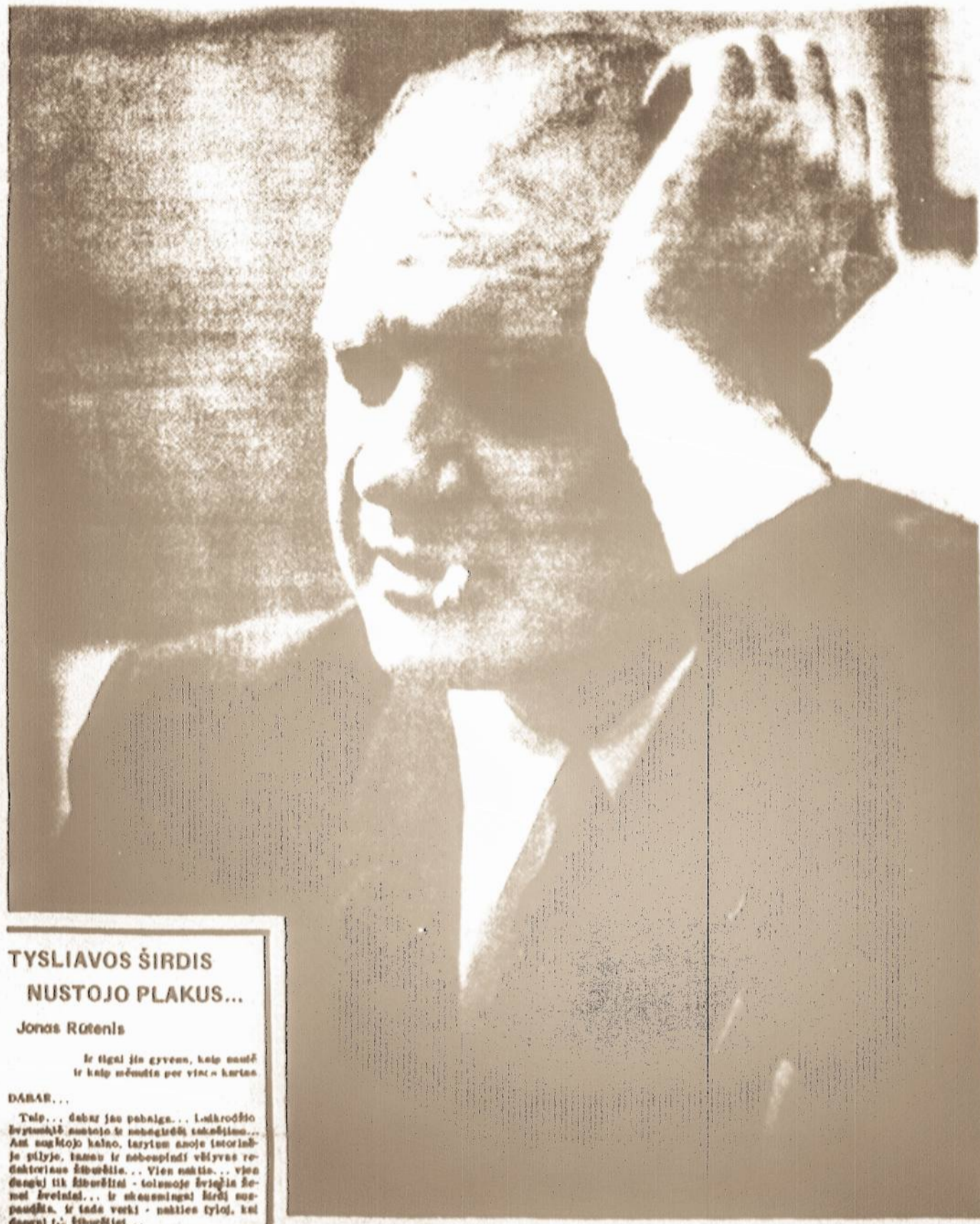
Seegerio nuomone, lietuviai užsienyje geriausiai padėtų lietuviams Lietuvoje, palaikydami visus galimus ryšius su jais ir suteikdami daugiau informaciją apie Vakarų.

Iš gerai paruošto Aidų žurnalui pranešimo apie ketvirtąjį Pabaltijo Studijų Puoselėjimo draugijos (angliškai vadinasi Association for the Advancement of Baltic Studies) suvažiavimą Chicagoje patiriame, kad organizacija pritarė prof. R. Šilbajorio ir amerikiečio William L. Winter pasiūlymui siekti įsteigti vienam, o gal net keliuose, Amerikos didžiųjų universitetuose Baltų Institutą, kuris dirbtų ir

VIENYBĖ

1886 DEIMANTINIAI METAI 1961

75 M. 43 N. 1961 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 17 D.

TYSLIAVOS ŠIRDIS NUSTOJO PLAKUS...

Jonas Rūtenis

Ir tigi ji gyven, kaip matė
ir kaip mums per vieną kartą

DABAR...

Taip... dabar jau pabais... Laidrošio
brėžimė žvelbia ir mągstėsi smėliams...
Am smūko kabo, laisvė apie laisvę
je stija, tamo ir nebepasit vėlyvas re-
gavimas širdies... Vien matė... vien
dangis ir širdies... laisvė brėžia ži-
mė žvelbia... ir skausmas! Ir už-
paudžia, ir tade vėki - paklies tyje, kai
dangis ir širdies...

Dabar... at an sūkiųjo tamo sūki-
sūkių vėlyvas redaktorius širdies...
Nolėta 16 pat.

JUOZAS TYSLIAVA, 1881 - 1961

Vytautas Klotas nuotraukos

Vienybės 1961 m. lapkričio 17 d. laidos pirmasis puslapis, kuriame buvo pranešta, kad lapkričio 11 dieną mirė Juozas Tysliava. Tai buvo prieš 13 metų. Jau 13 metų praėjo, ir kai Vienybė leidžiama be Juozo Tysliavos. Nors laikraščio leidimą dėl darbininkų ir lėšų stokos reikėjo suretinti, svarbus yra tas faktas, kad Vienybė tebėra gyva, ko Juozas Tysliava labiausiai troško. Šiomet, lapkričio 1 d. jis būtų minėjęs 72 metų amžiaus sukaktį.

vadovautų moksliniam lituanistikos darbui.

Šią idėją, kaip žinoma, Vienybės žmonės jau keli metai kelia, nesulaukdami paramos kituose laikraščiuose.

Dabar suvažiavimas, kuriame dalyvavo 360 išsimokslinusių lietuvių, latvių, estų ir amerikiečių, nusprendė, kad idėja svarbi ir būtų visoms Pabaltijo tautoms bei lituanistikos mokslui naudinga.

Velionis prof. Antanas Vasys buvo vienas tų, kuriems rūpėjo įkurti kokį nors lituanistikos institutą Amerikos universitete. Jis tris metus dėstė rusų kalbą Syracuse universitete ir 18 metų Fordhamo universitete. Čia 1957 metais, su kitu profesorium, kun. Jaskevičium, įsteigė lietuvių kalbos kursą, padėti mūsų jaunimui "pagilinti kalbos mokėjimą ir jį supažindinti su lietuvių tautos kultūrinėmis vertybėmis". Kursus per 15 metų klausė apie 300 klausytojų, bet, turėjo

užsidaryti, nes pritrūko studentų! Pradžioje abu profesoriai lėšas sutelkdavo patys, bet per paskutinius metus dalyką rėmė Lietuvių fondas.

Iš spaudos išėjo 464 puslapių knyga apie hidrologą profesorį Steponą Kolupailą (1892-1964) kurioje, sakoma, "daug pavardžių ir faktų", bet save kišančių pavardžių daugiau negu faktų.

Profesorius karjerą pradėjo Rusijoje, bet 1921 rugsėjo 12 nuvyko į nepriklausomą Lietuvą, nors sunkiausi "revoliucijos, bado ir pilietinio karo metai" jau buvo Rusijoje jo atgyventi.

Kolupaila gimė Latgalijoje, 1911 m. išėjo gimnaziją Mintaujoj. Į Ameriką atvyko 1948 m. ir įsikūrė Notre Dame universitete profesorium. Parašė nemaža mokslo straipsnių, bendradarbiavo mūsų spaudoje ir buvo darbštus daugelio organizacijų narys.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Dail. Tamošaitienė kalba per jos parodos atidarymą Čiurlionio galerijoje spalio 11 d. Parodą surengė Sveikniškių draugija.

R. Dirvonis įteikia monografiją apie prof. Kolupailą Janinai Kolupailienei per knygos pristatymo iškilmes Jaunimo Centre.

KNYGŲ PRISTATYMAI

Rudeniui atėjus Chicagoje lietuvių padangėje užderėjo lietuviškų knygų, kurios buvo pristatytos lietuviškajai visuomenei specialiai suruoštos programose. Dvi tų knygų buvo monografijos: apie prof. Steponą Kolupailą ir apie rašyt. Balį Sruogą. Pirmąją išleido Akademinės Skautijos leidykla, kuriai vadovauja Rimantas Dirvonis. Jos pri-

statymo išilmėse dalyvavo Kolupailų šeimos nariai: J. Kolupailienė, E. Kolupailaitė, A. ir J. Bulotai, E. ir B. Masiokai. Paskaitą čia skaitė dr. H. Lukaševičius.

Knygą apie Sruogą išleido jos našlė dr. Vanda Sruogienė, o jos pristatymą suorganizavo Santara-Sviesa. Apie knygą plačiau apibūdino dr. V. Sruogienė, kuri buvo ir jos redaktorė. Pažymėjo, jog medžiagos knygai susirinko tiek daug, kad jos būtų buvę dar vienam tomui. Daugelį autorių teko trumpinti ir užsitraukti jų nemalonę. Po jos paskaitos buvo diskusijos, kuriose dalyvavo D. Fainhauzas (per Varšuvą ir Izraelį atvykęs į Chicago), akt. St. Pilka ir kt.

Trečioji knyga buvo ne apie mirusius asmenis, bet dar tebegyvenančio tautiečio prisiminimai. Tai Jono Valaičio iš Cicero knyga "Praeities prisiminimai", kuriuose daugumoje liečiamas laikotarpis prieš I pas. karą. Šios knygos pristatymą Cicero liet. parap. salėje atidarė autoriaus sūnus dr. J. Valaitis, o ilgesnį knygos apibūdinimą padarė žurn. Gediminas Galvas. Akt. Julius Balutis paskaitė ištraukų iš knygos.

[e. š.]

Amerikos Lietuvių Taryba, 2606 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629, priima pareiškimus norinčių atsikviesti savo gimines nuolatiniam gyvenimui į JAV. Reikia nurodyti kviečiamųjų vardus, pavardes, adresus, amžių ir giminytės laipsnį, taip pat savo adresą. Jei jau buvo daryti panašūs žygiai, tai reikia nurodyti - kur ir kada buvo duotas prašymas ir kada atmetas. Minimi prašymai bus perduodami Amerikos valdžios įstaigoms.

John Putna dalyvauja Quigley South aukšt mokyklos futbolo komandoje Spartans ir yra pripažintas geriausiu vartininku visoje Chicagoje apylinkėje. Spartans joje laimėjo 1-mą vietą ir toliau rungtyniaus dėl Illinois titulo.

Pagal lietuvių tradicijas lapkričio mėn. pradžioje prisimenami mirusieji. Ir Amerikoje kai kurie lietuviai Vėlinių dieną aplanko kapines. Čia talpinamas vieno tautiečio Lietuvių Tautinėse kapinėse prie Chicago esantis paminklas. Įdomu, kad jis yra papuoštas religiniais ir tautiniais piešiniais. Gaila, jog kitose Chicagoje lietuvių kapinėse, kurios yra vadinamos šv. Kazimiero vardu, tautiniai motyvai ant paminklų yra uždrausti.

Dail. Antanas Petrikonis, kuris turi vienintelę privačią lietuvių paveikslų galeriją Chicagoje. Nuotraukoje jis matomas su galerijos viešniomis Uršule Astriene ir Ona Sulaitiene.

Prisimenant vasarą, dėmesys krypta į lietuviškąsias gegužines, kurių Chicagoje ir apylinkėse gausiai surengiama. Čia vaizdas iš lietuvių televizijos programos surengtos Lietuvių Dienos renginio, kuriame šalia kitų kalbėjo ir garsusis dr. Jonas Adomavičius, šiuo metu vadovaujantis lietuvių senelių namams. Šalia jo stovi televizijos programos vedėjas Toliūs Šlutas.

E. Šulaičio nuotraukos

Solistė Birutė Kemežaitė atliks programą LDK Birutės dr. jos Chicagoje skyriaus tradiciniame koncerte Chicagoje, Lietuvių Tautiniuose namuose, lapkričio 30. Po vakarienes gros Vyties orkestras.

Muz. Aloyzas Jurgutis ir sol. Audronė Simonaitytė atliks meninę programą Chicagoje per Jaunimo Centro tradicinę vakarienę gruodžio 8.

Muz. S. Slizys 1974 gegužės mėn. priimtas į Michigan operos teatro chorą, kuriam vadovauja Raynold Allvin.

Rašytoja Birutė Pukelevičiūtė savo kūrybą gruodžio 7 skaitys Los Angeles LFB sambūrio literatūros vakare. Rašytoja taip pat sutiko kalbėti Los Angeles lituanistinės mokyklos mokiniams. Aplankys ir San Francisco ir skaitys savo kūrybą LB apylinkės literatūros vakare.

Lietuvių Operoj 1975 balandžio 19, 20 ir 26 Chicagoje G. Donizette Meilės eleksyre, dainuos G. Čapkauskienė, M. Momkienė, S. Wicik, A. Brazis ir Arnoldas Vokietaitis.

Emilijos Pakštaitės vadovaujamas lietuvių liaudies instrumentų ansamblis Robie House Hyde Parko Meno centras ruošė ypatingą priė-

mimą. Meno kritikai domėjosi kanklėmis, p. Pakšto rageliu, lietuvių drabužiais bei liaudies dainomis. Sun-Times E. Pakštaitės lietuvių kanklių muziką minėjo labai palankiai.

Lietuvių Operos balius Chicagoje lapkričio 23 įvyks pirmą kartą su specialiais laimėjimais Lietuvių tautiniuose namuose.

Sol. Pr. Ragienės rečitalis Chicagoje, Jaunimo Centre, įvyks lapkričio 24. Ruošia Liet. gyd. dr. jos moterų pagalbinio vieneto stipendijų fondas.

III Teatro Festivalio repertuaras jau biai giamas ruošti ir netrukus bus paskelbtas. Jis apims 5 dienas: nuo lapkričio 27 iki gruodžio 1. Visi vaidinimai, žymenų vakaras ir kt. vyks Jaunimo Centre.

Lietuvių Veterinarijos gydytojų draugijos valdyba rengia draugijos veiklos 25 metų minėjimą gruodžio 7, šeštadienį, 7 val. vak. Jaunimo Centro kavinėje, Chicagoje. Programoj trumpa akademija, vakarienė ir šokiai.

Petro Jurgelos parašyta "Lietuviškoji skautija" bus apie 200 pusl., 700 nuotraukų. Knygą leidžia LSS pirmija. Leidimo reikalais rūpinasi A. Samušis.

Vienybė, 1974 m. lapkričio 8 d.

LIETUVIŲ FONDO FINANSINIS STOVIS

Informuojame lietuvišką visuomenę, kad Lietuvių Fondo finansinis stovis yra mažiau palietas infliacijos, negu panašių JAV veikiančių fondų finansai.

Atmesdami "Naujienu" redaktoriaus ir "Naujienu" paskelbtų straipsnių kaltinimus, klaidingą bei nepatikrintą informaciją apie Lietuvių Fondo investicijas ir vadovaujančius asmenis, lietuvių visuomenei pranešame:

1. Tik LF taryba, susidedanti iš 18 narių, išrinktų visuotinio LF narių metinio susirinkimo, yra atsakinga už LF pagrindinio kapitalo investavimą, o ne valdyba ar kuris nors vienas jos narys, kaip tai neteisingai rašoma "Naujienose".

2. Investavimą vykdo kompetentingi amerikiečių investavimo bendrovės specialistai, bendradarbiaujant su LF investavimo komisija, kurią sudaro keturi nariai, daugiausiai su verslo šaka susipažinę.

3. LF pinigai investuojami ne į spekuliatyvinę akcijas (bendroves), bet į konservatyvines. Pastarosios sudaro JAV pramonės, industrijos, technologijos bei ūkinės pažangos pagrindą.

4. Iki 1973 m. investuoto į akcijas kapitalo kasmetinės pajamos siekė 7-9%, o bankuose tik 5-6%. Taip investuotas kapitalas iki 1974 m. pradžios davė 300 tūkstančių dol. pelno, kuris buvo paskirtas pirmos svarbos lietuviškiems reikalams. Be minėtos sumos per pastaruosius 7 metus LF vadovybė galėjo kasmet dar skirti po 12-18 tūkstančių dol. administracijos ir vaju išlaidoms padengti. Šios išlaidos siekė tik apie 2% visų metinių pajamų. Su tomis minimalinėmis išlaidomis, bet su dideliu fondo labai pasišventimu ir auka, fondas išaugo veik iki milijono.

5. Šiuo metu LF turi investavę į JAV išdo vertybių poperius ir komercines trumpalaikines paskolas (obligacijas) arti 40% pagrindinio kapitalo, gaudamas aukštus 9-10% palūkanų, o kita dalis - korporacijų akcijose.

6. Visiem žinoma, kad šiandien dėl pasaulio politinės bei ūkinės nepastovios ir nepalankios konjunktūros, visi kraštai pergyvena ūkinės krizės nukritusios. Tačiau tai dar nereiškia, kad į jas LF investuoti pinigai yra žuvę. JAV negali neprogresuoti, negali ilgiau pasilikti stagnacijoje. Užkluptą krizę ji nugalės. Vyriausybė jau padarė pirmuosius žygius ta kryptimi. Krašto industrija ir visas ūkinis, ekonominis progresas vėl pradės kilti. Kartu ir korporacijų akcijos kils.

1975 m. pradžioje LF nariai ir spaudos atstovai gaus, kaip ir kiekvienais metais, 1974 m. gruodžio 31 d. LF smulkia informaciją apie fondo pagrindinio kapitalo investiciją, administraciją ir pelno paskirstymą. Tas žinias bus galima panaudoti diskusijoms spaudoje. Anoniminiai ir neobjektyvūs straipsniai bei tendencingi vedamieji "Naujienose" Lietuvių Fondo nesugriaus. Bet kokius lietuvių organizacijų vlenybe, 1974 m. lapkričio 8 d.

pozityvius darbus privalome remti, o ne žlugdyti.

Manome, kad šis pranešimas apie Lietuvių Fondą pradės lietuviškai visuomenei susidaryti teisingą vaizdą apie Lietuvių Fondą. Kviečiame kiekvieną finansiškai pajėgų lietuvių su šimtaine ar daugiau įsijungti į LF narių eiles ir būti pirmojo milijono narių sąrašė.

Lietuvių Fondas yra mūsų visų pasididžiavimas ir stipri finansinė jėgainė lietuvybei remti dabar ir ateityje.

Galvojant apie LF reikia žinoti, kad LF yra išeivijos lietuvių kraitis atsikūrsiančiai laisvajai nepriklausomajai Lietuvai. Šia proga dar dera prisiminti vieną iš mūsų šūkių: Lietuviai esame visi, lietuvių fonde ar esi?

Dr. J. Valaitis
Tarybos pirm.,

Dr. A. Razma
Valdybos pirm.,
P. Kilius

LIETUVIS - PLEŠIKŲ AUKA

Imlay City, Mich., apylinkėje spalio 15 d. vakare trys kaukėmis apsidangstę banditai įsiveržė į Jokūbo (Jurgio) Railos namus, surašioję jį, jo žmoną ir neatpažinę giminaiti, reikalavo atiduoti seifą su pinigais. Įsilaužimo metu J. Raila ištiko širdies priepuolis, ir jis vietoje mirė. Išsigandę banditai kieme išmėtė vertingus daiktus, bet seifą su tūkstančių dolerių išsinešė.

Banditai J. Railą terorizavo ir kankino, iki jis dėžutę su pinigais atnešė. Kai širdies priepuolį gavęs J. Raila sukrito, tai vienas banditas dar bandė jį gaivinti savo kvapu, bet pamatęs, kad jokios vilties nebėra, pabėgo.

Jurgis ir Rūta Railos prieš daugelį metų gyveno Detroite. Tuomet Jurgis dirbo GM Chevroleto automobilių fabrike. Pasaulinės ekonominės krizės metu Detroite turėtus namus iškeitė į apleistą, apgriuvusį ūkį netoli Rochester, Mich. Sunkiai dirbdamas ir ūkį, ir 40 akrų sodą padarė labai našiais. Ekonominės krizės siautėjime daug Detroito lietuvių Railų namuose gaudavę pavalgyti, darbu prisidėdavę, namo važiuodavę su maišais obuolių, daržovių ir su keliais tuomet brangiais doleriais. Kai dideliame ūky Railos nebeįstengė dirbuotis, jį pardavė ir nusipirko mažesni. Tą vėl gerai sutvarkę pardavė ir, artėjant senatvei, išsikėlė į trečią vietą prie Imlay City.

Detroite velionis J. Raila priklausė lietuviškom organizacijom, kartu su žmona dalyvaudavo choruose, dramose draugijose, skaitė laikraščius. Vaikų neturėjo, jie rėmė didelį būrį našlaičių.

Jurgis Raila buvo gimęs 1890 m. spalio 18 d. Kada turėjo švesti savo 84-ji gimtadienį, įvyko jo laidotuvės.

Palaidotas Imlay Township kapines.

30 metų BALFui paminėti į Clevelandą atvyko BALFo pirm. M. Rudienė. Nuotraukoje: Iš k.-d. Adv. J. Smetona, A. Puškoriūtė, pabėgėlis iš Lietuvos muz. A. Jurgutis, A. M. Rudžiai, V. O. Jokubaičiai.

30 metų BALFui paminėti Clevelande buvo sukakties balius. Dainavo dain. Vanda Stankus ir akomp. A. Stelmokas. V. Bacevičiaus nuotraukos

Balys Sruoga atsiminimuose

Prof. Balio Sruogos veikalai lietuviški literatūros, teatro ir mokslo srityse yra žinomi ne vien besidominti lietuvių kultūra ir menu. Jis visą savo gyvenimą su nepalaužiama valia, kruopštumu ir energija plėšė dirvonus įvairiuose kultūros baruose. Okupantų persekiojamas ir prievartaujamas, Sruoga nerimo ir rezignavo. Ir Stutthofu lageryje jis nenutraukė kūrybinio darbo. 1945 m. grįžęs į Vilnių, - palieges sveikata, bet nepalūžęs kūrybine valia, - tęsė kūrybinį darbą.

Apie Balio Sruogos kūrybinę, įdomų ir tragišką gyvenimą pasakoja imponuojanti knyga, neseniai išėjusi į knygynų langus - Balys Sruoga mūsų atsiminimuose.

Knygą paruošė ir išleido Vanda Sruogienė. Dailininkas, Algirdas Kurauskas rinko Naujienos, spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicago, 1974.

Kompozitorės Giedrės Gudauskienės kūrinių koncertas spalio 20 Jaunimo Centre sutraukė daug muzikos mėgėjų.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

11004 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

Grižau į gimtinę...

NELĖ LAPE

[Pabaiga]

Su pusbroliu Stasiu ir pussesere Irute išvažiuojame iš Kauno į Toliūnų kaimą pas dėdę Stasį. Iš ten, kartu su dėde, planuojame važiuoti į Biržus ir Bajoriškius, kur mano Bobutė gyveno. Važiuoti gražu. Diena, kaip per visą mano viešnagę Lietuvoje, šilta ir saulėta - na, ir tas pridoda daug geros nuotaikos. Artėjant Toliūnams, vėl esame tarp kluonų, tarp siaurų, dar neišgrįstų kelių. Dar retkarčiais čia ir šieno vežimą su arkliuku sutinkame. . . Pravažiuojame linų kluoną - jie jau nurauti, sustatytos kupstelės. Sustojame, išlipame prie jų, su foto aparatu juos išamžinu - dar viena mano vaikystės atmintis. . .

Jau Toliūnų kaimas, ir jau važiuojame siauru keliuku į dėdės Stasio sodybą. Iš pirmo žvilgsnio - kaip pasakoje! . . Apsodinta medžiais ir prie namo - net keli žydinčių gėlių darželiai! . . Apkabinu tetą Zentą ir paklausiu, kaip tokie dideli jurginai galėjo išaugti. "Bet čia nėra dideli", ji nusišypso, "čia tik lietuviški".

Dėdės Stasio namukas jaukus, patogiai įrengtas. Pastebiu, kad ir čia, nors kaime, yra televizija. Teta

jau paruošusi pietus, tai ir vėl - prie puotos. Pagiriu labai skanią vištiną. "Na", pasako dėdė, "jei niekas kitas, tai jau tikrai šviežia - širyt dar po kiemą lakstė. . ." Dar prieš išvažiavimą apeiname visą sodybą. Teta man nuskina žirnių ir aš juos lukštenu ir ragaunu - ar žino miesto vaikai, kas tai yra šviežio žirnio skonis! . . . Dėdė aprodo savo du šiltanamus kuriuos jis pats pasistatė ir kuriuose augina pomidorus. Tai, žinoma, prisideda prie šeimos pajamų.

Laikinais atsiveikiname, nes vakare dar sugrįšime. Išvažiuojame į Biržus.

Jaučiu nekantrumą. Mat, čia prasidės mano geriausiai prisimenamosios vietos, kurias dar prieš išvažiavimą į Ameriką su tėveliais dažnai aplankydavau. "Stasy, aš prisimenu, kad dar gana toli nuo Biržų jau būdavo matyti balti bažnyčios bokštai. Kažin, ar jie dar tebėra". . . nesulaukus atsakymo, juos pamatau - jie tebėra.

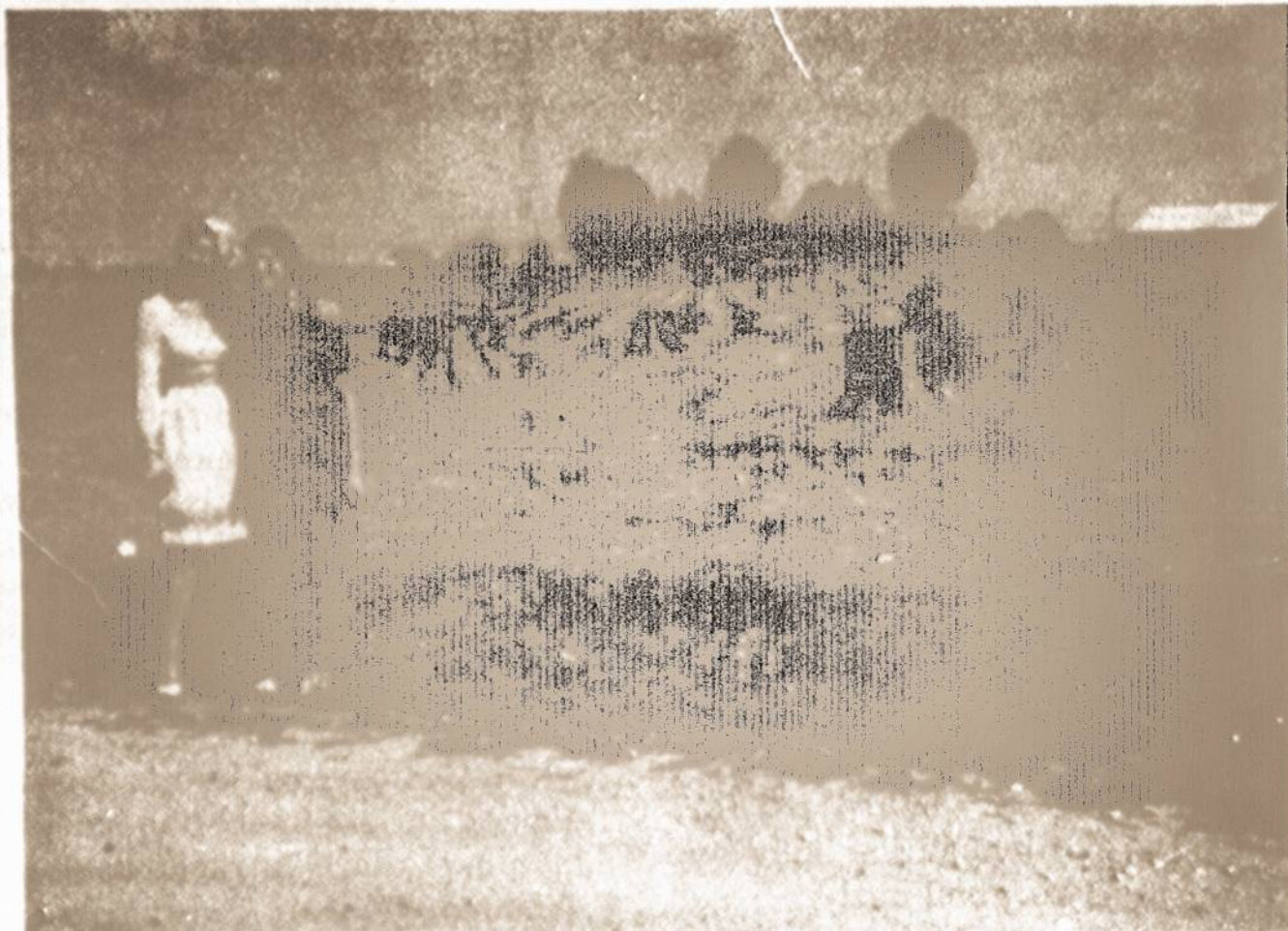
Važiuojant Biržų gatve, dėdė man parodo gimnaziją, kurioje Mamytė mokėsi ir apie kurią man yra daug pasakojusi. "O kur turgus?" Puikiai

Pas dėdę Stasį Toliūnų kaime.

Čia mano Bobutė man keptavo blynus.

Važiuojant į Bajauskių kaimą su pussesere Irute suradome linus. . .

Dar nebuvau matęs tokių didelių jurginių. Su teta Zenta.

prisimenu tą turgaus aikštę, kurią taip dažnai lankydavome, kuri man vaikui visada atrodė tokia įspūdinga ir judri. "Ne, turgaus tai jau nebėra. . ."

Privažiuojame Kauno ežerą, ir jo pakrante nueiname į Biržų pilies griuvėsius. Čia irgi su tėveliais dažnai esu vaikščiojusi, kada tik į Biržus atvažiuodavome. Dabar matau, kad pilis žymiai daugiau atstatyta, bet dar toli gražu, kol bus baigta. Bet vaikščioti vėl tais pačiais takais taip miela. . . Apeiname ją visą, apžiūrime ir grįžtame į automobilį tęsti kelionę.

Važiuojant į Bajoriškius, dar trumpai sustojame pas pusbrolių Ernestą, pasiimame jį su žmona. Jis mano mirusio dėdės Antano sūnus, gyveno augdamas pas mano Bobutę Bajoriškiuos, tame pačiame name kurį ir aš prisimenu. Vėliau, po Bobutės mirties, ten gyventi pasiliko Ernasto motina. Šiomet ji mirė, ir namas tuo tarpu tuščias, bet dar priklauso Ernestui. "Tai galėsi viską apžiūrėti, kur maža pas Bobutę viešėdavai". Aš savyje džiaugiuosi, kad namas dar neparduotas, kad jame dar negyvena svetimi. . .

Dar vienas sustojimas prieš Bajoriškius - gražioje, medžių apsuptose kapinėse. Ten mano mylimos Bobutės ir dėdės Antano kapai, vienas prie kito, aptverti, gėlytėmis apsidinti. Akyse ištryška ašaros, bet tuo pačiu sykiu ir linksma, kad jie

čia gali ilsėtis netoli savo šeimos, neatskirti ir niekur neišvežti. . .

Kai pas Bobutę vasarodavau, mudvi eidavome maudytis į upę Tetulą, netoli jos ukio. Prisimenu, kad vyrai viename gale, moterys ir vaikai kitame - visi be kostiumų, bet kukliai, tvarkingai, laikydamiesi "rubežiaus". . . Ir kokia man tada Tetula didelė atrodė - tiesiog marios! Pervaziuojame mažą tiltelį. "Na, Nėlyt, Tavo Tetula!" Mano milžiniška upė - siauras upeliukas. . . Jau matyti stogas namo, kur mano Bobutė gyveno, ir jau esame kieme, kur aš su jos šuniuku Murzium bėgiodavau. Vaikštau, apeinu viską, ir iš lauko, ir iš vidaus. Dar tebestovi tas pats pečiukas, ant kurio Bobutė man blynus keptavo. Ir klėtyje surandu jos virpalą. . . Dabar jau pilnai jaučiuosi, kad tikrai, tikrai grįžau į tėvynę!

Tą naktį, grįžusi pas dėdę Balį, sapnavau savo Bobutę ir jaučiau ją labai, labai arti. . .

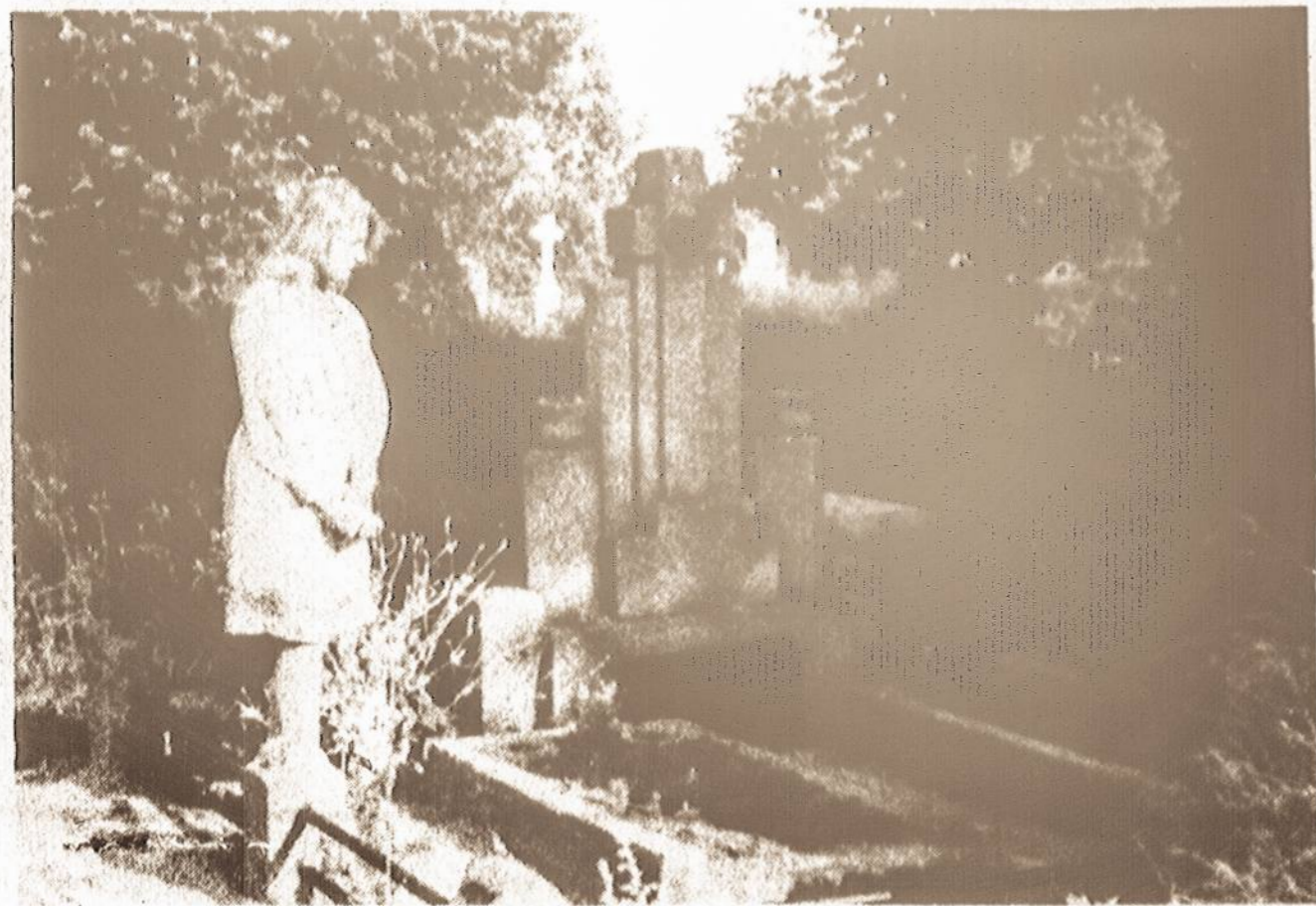
Kitą rytą jau aštuntą valandą visi mes atsikėlė. O teta Zofija jau nuo kokių šešių gyva, kepa pusryčiams bulvinius blynus! Dėdė Balys dar ir šampano bonką suranda - išlydi mane su fasonu! . . . Užtikrinu juos visus, kad tikrai vėl atvažiuosiu ir mes neliūdime, negalvojame, kad šis jau galutinas išsiskyrimas. Apkabinu savo mielą Balį, tetą, senutę, dar visi kartu nusifotografuojame.

Tęsinys 7 psl.

Vienybė, 1974 m. lapkričio 8 d.

Apžiūrime Biržų pilį su dėde Stasiu.

Prie Bobutės ir dėdės Antano kapų.

Tęsa iš 6 psl.

Su manim į Vilnių išvažiuoja pusbrolis Stasys, Irutė ir Laimutė, kuri netikėtai vakar naktį iš Vilniaus būsu atvažiavo, dar norėdama ilgiau su manim pabūti. Važiuodama iš Kauno, žiūrėdama į Nemuno pakrantę, žinau, kad aš dar ir čia grįšiu. . . .

Paskutinė diena Vilniuje. Išeiname su Zinute dar kiek galima daugiau pamatyti. Pirmas žygis - į Gedimino kalną. Lipam akmenuotu takeliu, pasiryžę pasiekti bokštą. "Ar Tavo širdis sveika?" paklausia. "Na, dabar sužinosiu", šiek tiek uždusęs atsakau. Vaizdas iš bokšto nepaprastas - vertas akmenuotu keliu lipinėti.

Dar noriu aplankyti Rasų kapines, ir abi į jas pėsčiom nueiname. Kiek čia Lietuvos istorijos, kiek jos žymių sūnų ir dukterų čia ilsisi. . . Taip ramu ir gera vaikštinėti - rodos mes kokioje katedroje. Ir, stebėtina, nors šeštadienio popietis, mes rodos čia visai vienos. Kaip buvau žadėjusi Valei Tysliavienei, aplankiau jos vyro Juozo kapą. Apsodintas geltonais žiedais, tarp jų kvepančios rūtos. . . Labai noriu nufotografuoti, kad Valė pamatytų, bet šiuo momentu mano Kodakas "sustreikuoja". Nuskinu vieną mažą rūtos šakelę, kurią grįžus Valei įteikiu.

Dar ši vakarą trys apsilankymai - Vienybė, 1974 m. lapkričio 8 d.

pas Balčiūnų šeimą, vėliau pas Liolę Kvedaravičienę, ir paskutinis pas Zinutės mamytę. Jie visi mane priima kaip savo šeimos narę, nors nė vienas jų nėra giminė. Apdovanoja mane, ir tėvelio neužmiršdami. Visi prižada sekantį rytą mane išlydėti aerodrome, nors bandau atkalbėti, sakau 7:40 ryto peranksti. Bet žinau iš jų šypsenu, kad jie ten bus. . .

Kitą rytą pabundu dar prieš laiką, rūpinausi, kad nepramiegočiau. Inturisto automobilis punktualiai prie durų. Jau laikas atsisveikinti ir su Gintaru. Aerodrome giminės ir draugai visi manęs laukia. Aš taip sujaudinta, kad mane palydėt dar net ir iš Kauno atvažiavo! . . . Karštai pabučiuoju kiekvieną jų, padėkoju už jų vaišes ir man parodytą meilę. Esu begalo linksma, kad Zinutė nusprendė su manim skristi iki Leningrado, dar liks laiko mums pasikalbėti. Išsėdamos į Aeroflot lėktuvą, pastebim, kad ši sykį patarnautoja lietuvaitė. Mums ji iškilmingai pasako: "Sveikinu jus visus kelionei iš Vilniaus į - Palangą!" Kol mudvi su Zinute, nustebusios viena į kitą žiūrime, ji greitai atitaiso: "Atsiprašau - skrendame į Leningradą!" Na, nebūt didelė tragedija, pagalvoju, jei "pagrobtų" mus dar į Palangą. . . .

Dar mudviem tenka papusryčiauti kartu Leningrado aerodrome, ir

Vokietijos Lietuvių Moterų Federacijos suvažiavimas

Suvažiavimas įvyko rugsėjo 20-22 Annaberge. Tai buvo tarytum lietuvių moterų kultūrinė demonstracija, paryškinusi ne tik jų kultūrinę veiklą, bet ir nepaprastą savitarpį solidarumą. Į suvažiavimą susirinko apie 100 dalyvių.

Pirmą dieną per vakarienę pilies šeimininkas kun. J. Urdzė pasveikino gausų būrį svečių. Pavakarieniavę, visi susėdo salėje prie židinio ir čia vyko susipažinimo valandėlė. P. Ivinskienei vadovaujant, mezgėsi pokalbiai, deklamacijos, savos kūrybos skaitymas ir skambėjo lietuviška sutartinė. K. Simanauskas parodė filmą apie XX liet. studijų savaitę, įvykusią pereinamais metais Romuvoje.

Antrą dieną jau iš ryto privažiavo tiek žmonių, kad ir erdvoje Annabergo pilyje buvo sunku susitalpinti. 10 val. VLMKF pirmininkė E. Lucienė atidarė suvažiavimą, sveikindama nares ir svečius. Ji dėkojo už atsiliepiamą į kvietimą. Šio suvažiavimo tikslas - šeimyniškoje atmosferoje susipažinti, pabendrauti, sustiprinti organizacinius ryšius ir pagyvinti veiklą. Pirmininkauti išrinkta P. Ivinskiene. Ji VLMKF vardu pasveikino kun. J. Urdzė 65-ojo gimtadienio proga ir įteikė dovaną: odinį rankų darbo apdarą knygai ir rožę.

Tėv. dr. K. Gulbinas, OFM, turiningoje paskaitoje apie Mariją Pečkauskaitę apibūdino jos kūrybą ir įnašą į lietuvių kultūrą. Po paskaitos atsakinėjo į klausimus.

Kun. J. Urdzė, neseniai lankęsis Rygoje, papasakojo ten įgytus įspūdžius apie krikščionių Bažnyčios padėtį Pabaltijy. Po skanių pietų K. Simanauskas parodė du filmus: vieną iš pereinamųjų metų moterų suvažiavimo Stuttgarte ir kitą - iš Stuttgarto liet. moterų klubo 20-čio

neužilgo jau reikia atsisveikinti. Abi viena kitai prižadame, kad vėl pasimatysime - jei ne kitais metais, tai jau tikrai sekančiais. Einu į didžiulį SAS 727 lėktuvą ir dar vis matau Zinutę bemojančią man. Ir kartu prie jos akyse man stovi visi, kuriuos taip pamylėjau, kurie man gražino mano tėvynės prisiminimus. . .

Dabar jau porą mėnesių namie. Ir dabar viskas daug daugiau reikiama - ir skaityti jų laiškus ir žiūrėti į jų nuotraukas. . . Jau matyta, jau savai. . .

Mano mieli lietuviai - važiuokite į Lietuvą, lankykite ją! Ji patirti, "nenutautėjusi". Jos vaikai puikiai kalba lietuviškai, jie džiaugiasi savo lietuviškumu. Pamenu, kai 1953 metais man viena lietuvė dipukė pasakė angliškai: "Aš jau mažai tebekalbu lietuviškai - jau čia gyvenu du metus!"

Aš Amerikoje gyvenu daug daugiau negu du metus. Bet man ėmė tik penkias dienas prisiminimus sustiprinti, kad aš esu, ir visada pasiliksiu širdyje - lietuvaitė.

(Pabaiga)

jubiliejaus bei Motinos Dienos minėjimo.

Šeštadienis buvo baigtas links-mavakariu, kurio meninę programą atliko Bonn-Köln apylinkės lietuviai: solistė M. Panse-Simaniukšytė padainavo lietuviškų dainų, o apylinkės pirmininko M. Kiužausko vadovaujama jaunimo grupė pašoko keletą liaudies šokių ir sudainavo porą dainelių. Iki po vidurnakčio vyko šokiai, grojant su visais elektriniais pastiprinimais akordeono muzikai. Sėkmingai veikė Kr. Se-reikienės suorganizuota turtinga loterija. Netrūko ir bufeto.

Paskutinę suvažiavimo dieną pilies kopyčioje šv. mišias atnašavo tėv. dr. K. Gulbinas, o turiningą pamokslą pasakė ev. kun. Urdzė.

Po pamaldų moterys susirinko į salę darbo posėdžio. Apie VLMKF veiklą pranešė pirmininkė E. Lucienė, o apie moterų klubų veiklą vietose informavo tų klubų atstovės. Apsvarstytas moterų veiklos pagyvėjimas, labdaros ir kiti reikalai. "Labdaros" pirmininkas J. Glemža davė patarimų šalpos klausimais ir kvietė remti besimokantį jaunimą Vasario 16 gimnazijoje Huttenfelde ir Punsko lietuvių gimnazijoje Lenkijoje. Suvažiavimas baigtas tautos himnu. K. Simanauskas jį dokumentavo garsiniame filme.

Vasario 16 Gimnazijoje pradėjo auklėtojos darbą dirbti: Amerikos lietuvaitė dr. Violeta Jonaitė, perėmusi iš H. Motgabienės mergaičių bendrabučio vedėjos pavaduotojos pareigas ir istoriją bei anglų kalbą naujaisiais mokslo metais dėsto Birutė Bilkšytė, M. A., iš Toronto.

Gimnazija šiuo metu turi 70 mokinių; naujų šiais mokslo metais įstojo 14, tarp jų 2 iš JAV-bių, 1 iš Kanados. Iš viso iš JAV-bių dabar yra 4 mokiniai, 1 mokinė iš Brazilijos ir 1 mokinys iš Kolumbijos. Po kelerių metų gimnazija susilaukė daugiau abiturientų: jų šiemet yra 5 (pernai buvo 2).

The New York Times lapkričio 4 - "Architecture in Vilna Sets Soviet Face" ištisos skilties straipsnis pradedamas tuo, kad "Lietuvos sostinė Vilnius laimėjo šių metų Lenino premiją už pastangas rasti pakaitalą nuobodžiam tarybiniam architektūros vienodumui gyvenamųjų namų statybos srityje".

Vytautas Stoškus, miesto planavimo instituto direktorius, pasakė: "Pastatėm sau tikslą vengti monotoniškumo ir siekti, kad kiekvienas pastatas atrodytų skirtingas". Tačiau ne vien gyvenamųjų namų statybos srityje, sako autorius, bet ir kitaj architektūroj Lietuva esanti pavyzdys Tar. Sąjungai.

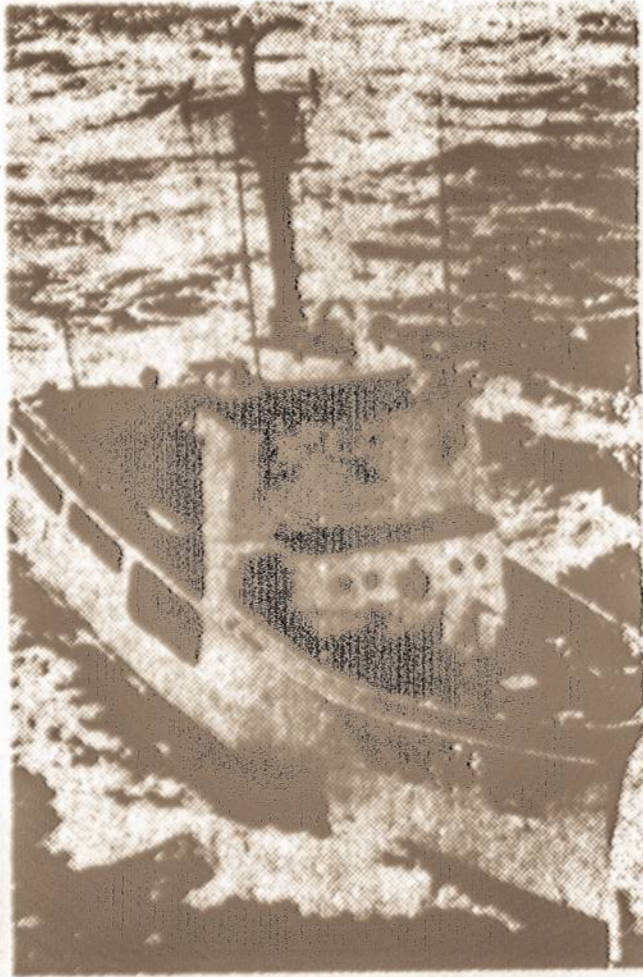
Stockholmo universiteto slavų-baltų kalbų institutas pavedė lektoriui, Juozui Lingiui, paruošti pilną lietuvių literatūros apžvalgą baltistiką studijuojantiems.

THE ENGLISH VIENYBĖ

THE CASE OF SIMAS KUDIRKA

On November 23, 1970, Simas Kudirka, a radio operator on a Soviet fishing vessel, jumped from his ship, the Sovietskaya Litva, to an American Coast Guard Cutter, the Vigilant, as the two vessels were tied together off the coast of Martha's Vineyard, Massachusetts.

After ten hours of waiting in vain for instructions from Coast Guard and State Department officials, the commander of the Vigilant finally refused Kudirka's plea for asylum and ordered him returned to the Soviet trawler. When Kudirka refused to return to the trawler, the commander of the American cutter allowed four Soviet seamen to board the Vigilant. There, they dragged him from the ship and beat him in full view of the American crew.

USA Coast Guard Cutter the Vigilant.

The incident prompted cries of outrage from former President Richard M. Nixon and members of Congress.

Despite pressure from the United States, Kudirka was returned to Vilnius, the capital city of Lithuania, where he was tried for treason and sentenced to hard labor for ten years in a Soviet labor camp in the Ural Mountains. During the trial, Kudirka was repeatedly ordered to denounce the United States, and refused the demand.

Sometime in 1973, documents smuggled out of Lithuania showed that Simas Kudirka's mother, Mrs. Marija Šulskienė, living in Griškabūdis, Lithuania, was an American citizen. Born in New York in 1906, she returned with her parents to Lithuania at the age of seven.

With the aid of an active Lithuanian-American society, the State Department located a baptismal

certificate which proved that Mrs. Šulskienė was born on September 28, 1906 in Brooklyn, and was baptized the following day at St. Mary's of the Angels Catholic Church at 213 South Fourth Street in Brooklyn, N. Y.

Subsequently, pressure was placed on the State Department for a speedy return of the Kudirkas to the United States. Several Congressional resolutions called on the American government to use its offices to see that Mrs. Šulskienė, formally recognized as an American citizen, be returned to the United States.

In mid-May, 1974, the American Embassy in Moscow, acknowledging that Mrs. Šulskienė was an American citizen, issued her an American passport. She thus became only one of twelve Soviet citizens whom the United States has recognized as American citizens by birth, parentage or naturalization.

On June 20, 1974, Senator James L. Buckley (C-R, N. Y.) sent a letter to Secretary of State Henry Kissinger urging that the question of Kudirkas' American citizenship be resolved, and requesting "every effort be made to secure his release, with permission to leave the country". In the meantime, he wrote, the American Embassy in Moscow should "immediately request a report of Mr. Kudirka's health from the relevant Soviet officials" and "request consular access to him in order to personally ascertain his current physical and psychological state".

On July 17, under mounting Congressional pressure, Simas Kudirka was officially declared an American citizen. On August 23rd, he was released from the Soviet labor camp.

"A VICTORY FOR FREEDOM"

Washington, D. C. - Senator Charles H. Percy (R-Ill.) November 5, 1974 hailed the arrival of Simas Kudirka and his family in the United States as "a victory for freedom".

Percy, who was chief sponsor of Senate Concurrent Resolution No. 66, which sought Kudirka's freedom from a Soviet prison camp, said: "All Americans join with the Lithuanian American community in welcoming Simas Kudirka and his family to this country."

Their arrival in the U. S. is testimony to the effective efforts of thousands of Americans of Lithuanian descent and to the strong and

Soviet seamen dragging Simas Kudirka from the deck of the Vigilante.

Simas Kudirka in USA

On November 5th, accompanied by his mother, wife and two children, Mr. Kudirka arrived at John F. Kennedy Airport after a direct flight from Moscow.

Wearing a heavy coat and a scarf, Mr. Kudirka walked slowly out of the customs section of the airport and broke into a smile as a group of Lithuanian-Americans began to applaud.

The Kudirkas were surrounded by the waiting group and hugged and congratulated. The trip ended an ordeal involving imprisonment of Mr. Kudirka, repeated arrests of

his Brooklyn-born mother by the Soviet secret police and the eviction of his wife and children from their home.

Friends of Mr. Kudirka in Locust, New Jersey, Mr. and Mrs. Paegle, said that he and his family, including his wife Eugene, his 14-year-old daughter, Lolita and his son, Evaldas, 8, would be staying with them until Mr. Kudirka would be able to decide what to do in this country.

"I have so many questions about the United States", Simas Kudirka said in an interview. "I must find out about America and how I am to live here".

"I have to find out what I'm going to do for a job, what my wife is going to do for a job, about school for my children and where we are going to live", he said.

After about nine hours of sleep the Kudirka family had breakfast of eggs, biscuits, corned beef, orange juice and coffee while the children sat in front of a television set.

Mr. Kudirka, who was a radio operator when he attempted to defect, began his day here with a news conference in the chandeliered Louis XVI Room of the Waldorf-Astoria Hotel.

Seated between Sens. Jacob Javits and James Buckley, Kudirka denied any ill feeling toward this

Cont'd on page 9

Vienybe, November 8, 1974

My dear comrade I will
 up down of russians
 ship and go with you
 together If is a pos-
 sible please give my
 signal I keep a
 sharp lookout = Simas

I up down in the time,
 when the conference is
 End, and your delegats
 go into your ships
 a board.

Just before Simas Kudirka sought asylum aboard the U. S. Coast Guard cutter Vigilant, he threw a pack of cigarettes to Americans. Inside the package were Simas' notes shown above.

Baritonas Mečislovas Razgaitis dainuoja neseniai įvykusiame koncerte Elizabeth, N. J. Jam akompanuoja muz. Algirdas Kačanauskas. Atrodo, kad M. Razgaitis tapo vienu geriausių lietuvių solistų New Yorko apylinkėje.

Vida Tamašauskaitė, Eugenijos ir Vytauto Tamašauskų dukra, baigė odontologijos studijas Caracas miesto UCV universitete Venecueloje. Ją, kaip vienintelę lietuvaitę 120 dantų gydytojų grupėje, pasveikino odontologijos fakulteto dekanas.

Henrikas Lukasevičius, New Haven, Conn., pirmasis lietuviškojo Vilniaus universiteto teisės mokslų daktaras, spaudos darbuotojas, skautų organizacijos veikėjas spaudai paruošė knygą "Pasaulis, kuriame gyvenau". Knygą leidžia Akademinės skautijos leidykla.

Kudirka... Continued from page 8

country for the manner in which he was allowed to be taken off the Coast Guard vessel.

"I feel as though I have just left hell and have arrived in a sunny, bright day and I do not want to miscolor it", he ventured painfully from his limited English vocabulary.

Mr. Kudirka said at the news conference that one condition raised by Soviet authorities when they granted him an exit visa was that he "not defame the Soviet Union".

He said he felt compelled to tell "that conditions in the labor camps were terrible".

During his imprisonment, Mr. Kudirka said, he knew nothing of the campaign begun here largely by the Lithuanian-Americans to gain his release.

Until he was informed on Aug. 23 that his sentence had been commuted, Mr. Kudirka continued, he had not received any word from his mother or wife. His mother, he said, thought he was dead.

After the news conference, his mother - who was taken to Lithuania when she was only six - was driven by bus, along with Simas Kudirka, his wife Eugene; their two daughters, Lolita, 14, and son, Evaldas, 8, to Williamsburgh, Brooklyn.

There, in the rectory of St. Mary's of the Angels Church, the Rev. Anthony Petrauskas, produced a baptismal record book from 1906.

Turning the frayed pages, the priest stopped halfway through. Then, a smile of triumph lighting his face, he pointed to Marija Sulskis' name.

Meanwhile, the Coast Guard had been asked by the Seaman's Education Federation to give Mr. Kudirka money equal to a salary paid a Coast Guardsman during the time he was in Soviet prisons after having been handed over to the Russians by the Coast Guard.

Vice Admiral E. L. Perry, acting commandant of the Coast Guard, said compliance with such a request is "not within the authority of the Coast Guard".

On Nov. 16th Simas Kudirka and his family will be departing for Chicago, Ill., where a special Committee headed by Dr. Kazys Bobelis and Mr. Bronius Nainys, will be on hand to greet them. A televised news conference will be held at the O'Hare Airport.

The Kudirkas were escorted to Chicago by Dr. J. K. Valiunas, Chairman of the Supreme Committee to Liberate Lithuania; Mr. and Mrs. Ronald Paegle.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudos, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirmimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, -- kreipkitės !

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
 87-09 Jamaica Avenue
 Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO
 PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziunas, savininkas

MOSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI
 VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.

Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5156

Lituanistika Kent Universitete

Lietuviškoji programa Kento valst. universitete gerai progresuoja. Lietuvių kalba mokoma šiais metais ir bus mokoma ateityje. Liet. kolekcija, siekianti jau apie 7,000 tomų, auga kasdien. Pastaruoju metu atsiuntė: Jonas Drašutis iš Pittsburgh, Pa., - keturias dėžes periodinių leidinių; J. Botyrus iš Brooklyn, N. Y., - dvi dėžes knygų ir periodikos; Jonas Pranas Palukaitis iš Lakewood, Ohio - 10 dėžių periodikos; Liudas Dovydnas iš Scranton, Pa., - dvi autografuotas knygas; Adomas Kantautas iš Alberta, Canada, - retų periodinių leidinių ir Žibuntas Mikšys iš Paryžiaus - periodikos.

Lietuvių Stipendijos Fondas gavo stiprią pradžią: vienas lietuvis, kuris prašė jo pavardės neskelbti, pažadėjo 5,000 dol. Kiti aukojo: dr. A. Razma - 25 dol., dr. A. Klimas - 10 dol., dr. V. Stankus - 100 dol., Algirdas Rukšėnas - 100 dol., dr. John Cadzow - 100 dol., J. P. ir B. Palukaičiai - 100 dol.; viso jau gauta 5,435 dolerių. Šiuo metu organizuojamas lietuvių komitetas surenkamiems pinigams kontroliuoti; jo sąstatas bus netrukus paskelbtas.

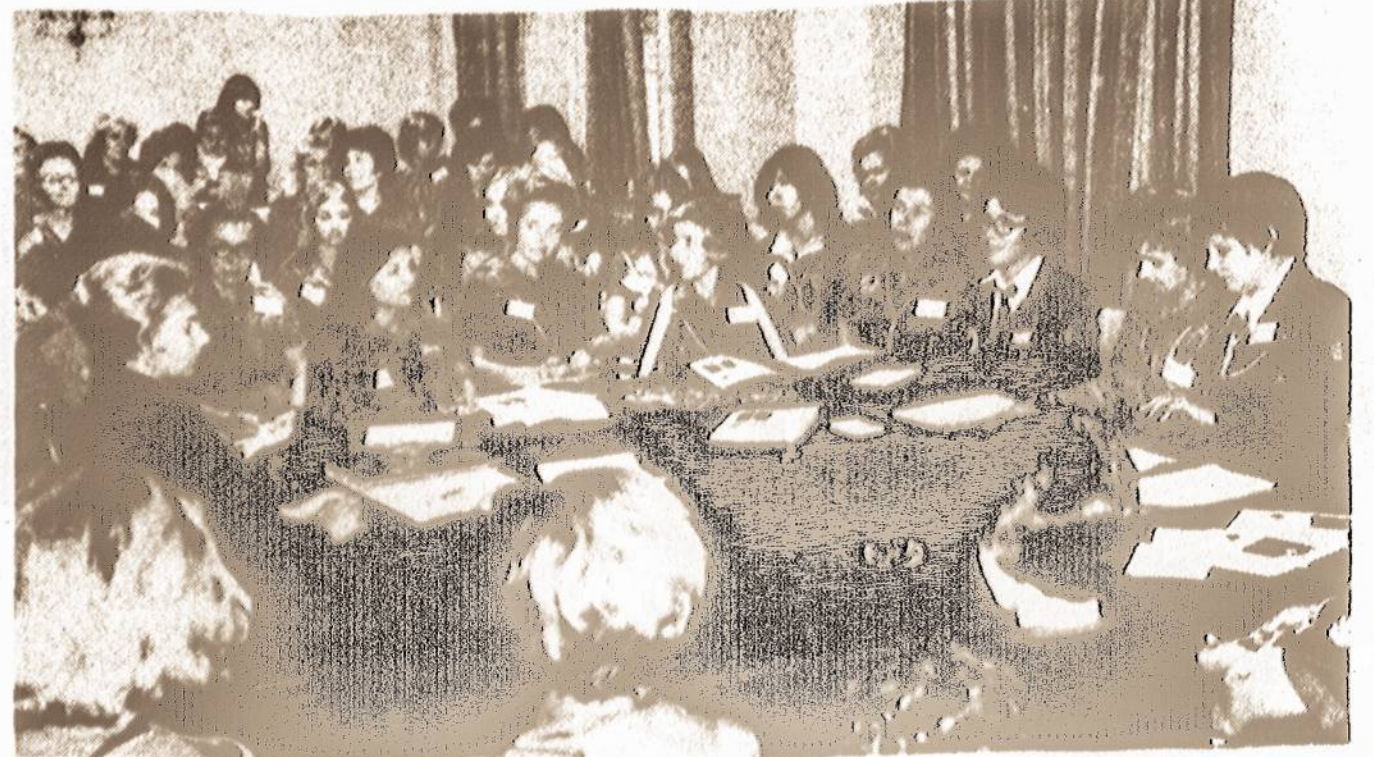
Lietuvių kalbos kursas ir Liet. kolekcija jau įrodė savo naudingumą: nuo 1972 metų Kento valst.

universitete užbaigta viena daktaro disertacija ir trys darbai magistro laipsniui Lietuvą ir lietuvius liečiančiomis temomis. Disertacija pavadinta: *The Lithuanian Question in the Third Duma*; darbai magistro laipsniui: Augustinas Idzelis, *Industrialization of Lithuanian S. S. R.: a Case Study in Soviet Industrial Location Theory*; Theodore W. Jenkins, kurio motina lietuvė - *The Grand Duchy of Lithuania: A Bibliography of Primary Historical Sources*; Daina Kojelytė - *Works in English Dealing with Lithuanian-Americans*.

Toks kiekis per nepilnus trejus metus lietuviškomis temomis paruoštų darbų rodo, kiek galima padaryti, ir skatina surinkti 50,000 dol., kurių palūkanos bus naudojamos pastoviai finansuoti lietuvių kilmės studentą, apsiimančią rašyti disertaciją apie Lietuvą ar lietuvius. Stipendija bus pradeda skirti, kai bus surinkta 20,000 dol., tik, žinoma, bus žymiai mažesnė.

Prašome remti mūsų darbą. Kiekvieną, kad ir mažą, auką siuskite: The Lithuanian Fellowship Fund Kent State Foundation Kent, Ohio 44242

Dr. John Cadzow

L. S. S. seserijos sąskridys įvyko lapkr. 2-3 d. d. Hamilton, Canadoje. Dalyvavo virš šimto seserijos vadovų. Čia dalis suvažiavusių pranešimo metų.

L. S. S. seserijos sąskridžio metu Hamiltone, Canadoje, buvo rankdarbių paroda. Sesės vadovės apžiūri rankdarbius.

Garsaus lakūno Amerikos Lietuvio kap. Tado Neuros žuvusio Vietnamo kare motina Malvina Neuriene su inž. R. Kudukiu ir J. Stempužiu. Jo gimtajame Brunswick miestelyje atidarytas, jo vardu jaunimo centras. Dalyvavo daug svečių ir vietinių gyventojų. Lietuvių vardu kalbėjo inž. R. Kudukis.

L. S. S. seserijos sąskridį organizavo V. S. L. Milukienė su pavad. S. J. Kerehenė. Sąskridys įvyko lapkr. 2-3 d. d. Hamilton, Canadoje. V. Bacevičiaus nuotr.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

DAVENPORT 6-1888

ESTABLISHED 1941

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.
MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS

EDWARD A. KODIS

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

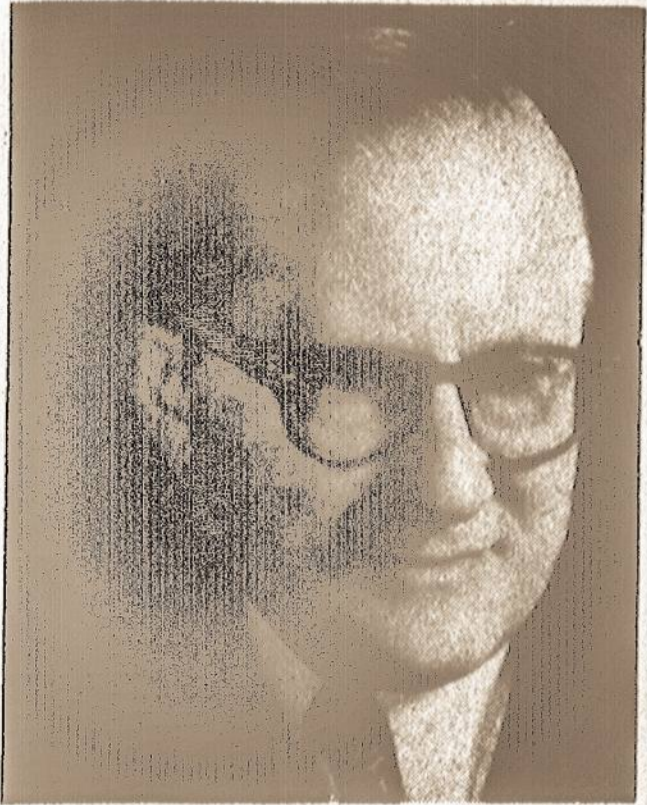
Alice's Florist Shop

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; Vakare 738-1946.

ČIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

MIRÉ DR. ANTANAS PETRIKA

Apie tris metus sunkiai sirgęs, lapkričio 7-tos naktį mirė dr. Antanas Petrika, sulaukęs 83 metus ir du mėnesius.

Velionis dr. Antanas Petrika buvo Amerikos lietuvių veikėjas, rašytojas, laikraščių bendradarbis. Iki pat mirties jis atsidavusiai rūpinosi lietuvių spauda.

Liko žmona Margareta-Cesnavičiūtė, su kuria gyveno 27-erius metus, ir sūnus Arthuras.

Sukremuotas lapkr. 11 d. Pelenai bus palaidoti jo gimtinėje, Lietuvoje.

Dr. Antanas Petrika gimęs 1891 m. rugsėjo 3 d. Steponuose (Vilkaviškio apskrity).

Baigęs Paežerių pr. m-lą, mokėsi siuvėjo amato.

1910 m. atvyko į JAV, dirbo New Yorke siuvyklose ir mašinų fabrike.

Nuo 1911 bendradarbiauja JAV lietuvių ir Lietuvos spaudoje laikraščiuose Vienybė, Tėvynė, Keleivis, Šakė, Kardas, Kova, Laisvė, Vilnis, Naujoji Gadynė, Darbininkų

kalendoriuje, Vilnies kalendoriuje žurnaluose (Juozo Tysliavos leistoji Lietuvoj) Šviesa, Moterų balsas, Darbininkų balsas, Kultūra, Medicina, Pergalė.

Rašė visuomenės, politikos, meno bei literatūros klausimais. Pasirašinėjo Abelio, Amerikos piliečio, Eigulio sūnaus, Homo Sapiens, A. P. Klevo, Kriaučiaus, Lietuvos patrioto, Mislinčiaus, Neklasiko, Skaitytojo, Švarpliškio, Teisybės mylėtojo, Tėvynės mylėtojo ir kt. slapyvardžiais.

Nuo 1911 Lietuvių socialistų s-gos narys, nuo 1915 Amerikos Lietuvių darbininkų lit-ros d-jos narys (1918-23 pirmininkas).

1917-18 tarnavo JAV kar. laivynė.

1921 baigęs New Yorko Odontologinės chirurgijos kolegiją, iki 1958 vertėsi dantų gydytojo praktika Brooklyne.

Nuo 1930 Lietuvių darbininkų susivienijimo narys. Priklausė Amerikos Lietuvių daktarų d-jai, Brooklyno lietuvių profesionalų d-jai ir kt. org-joms.

Išleido originalių ir verstinių knygų, kuriose populiarino medicinos, odontologijos, fizikos, chemijos, biologijos ir kt. mokslų žinias, paskelbė straipsnių apie lietuvių rašytojus: V. Kudirką, P. Višinskį, G. Petkevičaitę-Bitę, J. Biliūną, Žemaitę, Lazdynų Pelėdą, Šatrijos Raganą, B. Laucevičių-Vargšą.

1966 Lietuvoje suteiktas Nusi-pelnusio kultūros veikėjo garbės vardas.

Buvo SLA narys nuo 1952 m. Visą laiką buvo Vienybės skaitytojas.

Žmonai, sūnui ir kitiems giminiams reiškiamė gilią užuojautą.

NEW BRITAIN, CONN.

Spalio 14 d. Lexington senelių namuose mirė Lietuvos armijos majoras Juozas Jurkūnas, turėdamas 76 metus amžiaus. Pašarvotas buvo Venckūno laidojimo koplyčioje; ant velionio grabo ir šalia jo buvo trys gėlių vainikai: Žmonos ir sūnaus vardu iš Lietuvos, brolio dukters šeimos vardu iš Kanados ir brolienės vardu iš Detroito.

Ketvirtadienio rytą velionis buvo atlydėtas į Šv. Andriejaus lietuvių bažnyčią, ir čia kun. J. Rikteraitis atlaikė šv. mišias ir kitas gedulingas pamaldas ir pasakė pamokslą. Paskui buvo nulydėtas į Sv. Marijos kapines ir palaidotas. Į kapus palydėjo kun. J. Rikteraitis.

A. a. Juozas Jurkūnas paliko žmoną Elena ir sūnų Algimantą, gyv. Lietuvoje, mirusio brolio žmoną Jadvygą Jurkūniene, gyv. Detroito, ir brolio dukterį Ireną ir žentą Viktorą su šeima Priesčepionkus, gyv. Kanadoje.

Po laidotuvių Balys ir Anastazija Semaškai surengė laidotuvių dalyviams puikius pusryčius.

A. a. majoras Juozas Jurkūnas buvo gimęs 1898 metų spalio 3 d. Vilkaviškio apskrity, Lietuvoje. Buvo baigęs karo mokyklą ir pasiekęs majoro laipsnio. Tarnavo 2-me pėst.

pulke, paskui buvo perkeltas į kariuomenės štabą.

Jonas Bernotas

Boston, Mass.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ DR.-JAI 75 M.

Spalio 3 d. sukako 75 m., kai veikia South Bostono Lietuvių Piliečių draugija. Ji šiandien yra ne tik didžiausia, bet taip pat seniausia ir turtingiausia Bostono lietuvių draugija. Tą sukaktį draugija iškilmingai mini savose patalpose sekmadienį, lapkričio 17 d.

Draugija įsteigta, kai Bostone jau gyveno didesnis skaičius lietuvių, kada jau buvo ejęs "Bostono Lietuviszkas Laikrasztis" (1893 m.), kada jau nuo 1889 m. veikė Šv. Kazimiero d-ja. Draugystė Kareiviu D. L. K. Vytauto (nuo 1894 m.), kada lietuviai jau turėjo savo parapiją (nuo 1895 m.).

Oficialūs draugijos steigėjai buvo: M. Žiova, M. Oškinis, J. Adams, A. Navinski, M. Coran, D. Shaban, A. Gutowski, St. Plekowicz ir Obhantats.

1924 m. Labdarybės draugija perleido jai savo namą prie E. ir Silver gatvių kampe su skolomis. 1939 m. sudegė.

Dabartinius 4 aukštų namus, 368 Broadway draugija teįsigijo 1950 m.

Yra baras, dvi didelės salės, viena maža ir 100 žmonių užkandinė, kurioje savaitgaliais galima pavalgyti. Ketvirtąjo aukšto dalį užėmė skautai, o likusi to aukšto patalpa dar nenaudojama. Draugijos turtas vertinamas daugiau \$3,000,000, ne-skaitant grynų pinigų, kurių š. m. sausio 1 d. buvo \$35,470.

Šiandien d-jos salės naudojamos visiems didesniems lietuvių susirinkimams, koncertams ir kt. Čia posėdžiauja įvairių draugijų valdybos, renkasi žaisti d-jos globjami šachmatininkai, kuriems vadovauja Kazys Merkis, pailsėti sueina d-jos globojama krepšininčių komanda.

Per pastaruosius 25 metus draugija turėjo \$3,450,000 pajamų ir \$327,000 gryno pelno, iš kurio aukoms išdalinta \$42,000. Vien per paskutinįjį dešimtmetį įvairių aukų duota \$19,579.

Giedrė Penčylienė moko specialią klase Lemonto Maironio lituanistinėje mokykloje. Ji yra baigusi Bostono universitetą AB laipsniu iš biologijos ir dabar mokytoja amerikiečių mokykloje, dėstydama gamtos mokslus ir matematiką. Penčylienė (buvusi Galinytė) yra skautė akademikė.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

U.S. POSTAL SERVICE		SEE INSTRUCTIONS ON PAGE 2 (REVERSE)
STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION		DATE OF FILING
NAME OF PUBLICATION		DATE OF FILING
VIEŠYBĖ		Oct. 25, 1974
FREQUENCY OF ISSUE		
Bi-weekly		
LOCATION OF HEADQUARTERS OR GENERAL BUSINESS OFFICES OF THE PUBLISHER		
122 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
LOCATION OF THE HEADQUARTERS OR GENERAL BUSINESS OFFICES OF THE PUBLISHER (IF DIFFERENT)		
122 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
NAME AND ADDRESS OF PUBLISHER, EDITOR, AND MANAGING EDITOR		
122 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
NAME AND ADDRESS OF EDITOR		
Joseph J. Garszva, Jr., 122 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
NAME AND ADDRESS OF MANAGING EDITOR		
Joseph J. Garszva, Jr., 122 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
NAME AND ADDRESS OF OWNER (If owned by a corporation, its name and address should be given and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given.)		
NAME AND ADDRESS		
Joseph J. Garszva, Jr., 122 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
Joseph J. Garszva, Jr., 122 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
NAME AND ADDRESS OF BONDHOLDER, MORTGAGEE, AND OTHER SECURITY HOLDER OWNING OR HOLDING 1 PERCENT OR MORE OF TOTAL AMOUNT OF BONDS, MORTGAGES OR OTHER SECURITIES (If any)		
NAME AND ADDRESS		
NAME AND ADDRESS		
FOR OPTIONAL COMPLETION BY PUBLISHERS MAILING AT THE REGULAR RATE (Section 1111, Postal Service Manual)		
25 U.S.C. 3625 provides in pertinent part: "The person who would have been entitled to mail matter under former section 435 of this title may mail such matter at the rate provided under this subsection unless he files annually with the Postal Service a written request for permission to mail matter at such rate."		
In accordance with the provisions of this statute, I hereby request permission to mail the publication named in item 1 at the reduced postage rate provided in 39 U.S.C. 3625.		
REGULARLY AND TIME OF YEAR: QUARTERLY: JANUARY, MARCH, MAY, SEPTEMBER		
12 FOR COMPLETION BY NONPROFIT ORGANIZATIONS AUTHORIZED TO MAIL AT SPECIAL RATE (Section 1113, Postal Service Manual)		
The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes:		
I have changed during preceding 12 months		
If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.		
11. EXTENT AND NATURE OF CIRCULATION		AVERAGE NO. COPIES EACH ISSUE PRECEDING 12 MONTHS
A. TOTAL NO. COPIES PRINTED (Net Press Run)		2,000
B. COPIES DISTRIBUTED		350
1. SALES THROUGH DEALERS AND CARRIERS, STREET VENDORS AND COUNTER SALES		1,500
2. MAIL SUBSCRIPTIONS		1,520
C. TOTAL PAID CIRCULATION		1,350
D. FREE DISTRIBUTION BY MAIL, CARRIER OR OTHER MEANS		20
1. SAMPLES, COMPLAINTS, AND OTHER FREE COPIES		50
2. COPIES DISTRIBUTED TO NEWS AGENTS, BUT NOT SOLD		30
E. TOTAL DISTRIBUTION (Sum of C and D)		1,370
F. OFFICE USE, LEFT-OVER, UNACCOUNTED, SPOILED AFTER PRINTING		61
G. TOTAL (Sum of B, E, and F - should equal net press run shown in A)		2,000
I certify that the statements made by me above are correct and complete.		
Signature of editor, publisher, business manager, or owner		
Joseph J. Garszva, Jr.		

VIENYBĖ

PAGERBIMAS BRONEI SPŪDIENEI

Bronė Spūdienė 70 m. amžiaus ir 50 m. visuomeninės veiklos minėjimas suruoštas spalio 27. Žmonių dalyvavo apie 100. Programai vadovavo: kun. dr. Petras Dagys. Raštų sveikinimus perskaitė Vitalis Žukauskas. Juos prisiuntė: SLA Prez. Povilas P. Dargis ir žmona Gertruda, SLA išdininkė Ephrosine Mikužytė, Danielius Averka, P. J. Montvila, Dr. Domas Jasaitis ir žmona Sofija, Keleivio red. Sonda, dr. A. ir M. Petrikai ir kiti.

Bankete dalyvavusieji sveikino: SLA sekretorė G. Meiliūnienė, kuri dalyvius pakvietė sugiedoti Ilgiausių metų; Ona Jozėnienė, dr. E. Noakas, J. Vilkaitis, Pulk. Sperauskas, Vienybės red. Jonas Valaitis, adv. S. Briedis, Mrs. Joana Daniels, dr. Kregždienė, Lietuvos Atsiminimų Radijo vedėjas dr. J. Stukas, inž. A. Mačionis, J. Kiznis,

Vincas Zavadskas ir sesers sūnus Akialis, iš Californijos.

Programos vedėjas dr. P. Dagys pasidžiaugė, kad minėjimui iniciatyvos ėmėsi žurnalistas K. Klastauskas, o banketui ruošti pasidarbavo Evangelikų parapijos Moterų Rateis, pagelbstint kelioms SLA Kuopoms, socialdemokratų ALTo skyriams, Dariaus-Girėno komitetui, Darbininkų Draugijai ir kitų organizacijų narėms ir nariams.

Paruošti vaišėms daugiausia pasidarbavo: Marija Vasilko, p. Selyčienė, Svalbonienė, V. Maziliauskienė, Uršulė Kraus ir Ona Jozėnienė.

Bronė Spūdienė savo kalboje padėkojo dalyviams ir dabar per spaudą dėkoja visiems už bet kokią prisidėjimą reikšmingą sukaktį taip gražiai paminėti.

Nuotraukoje, prie garbės stalo sėdi J. Valaitis, adv. S. Briedis, Meilūnai, kun. dr. P. Dagys ir dr. Noakas su žmona.

Savo 70-jo gimtadienio minėjime kalba Bronė Spūdienė.

Simo Kudirkos spaudos konferencija puošniame Waldorf Astoria viešbutyje, New Yorke. Iš kairės Eugenija Kudirkienė, sūnus Evaldas, Marija Šulskienė, senatorius Buckley, Simas Kudirka, už jo stovi Daiva Kezienė-vertėja, senatorius Javits, Gražina Paegle, Lolita Kudirkaitė, advokatas F. Schafley.

Laiks nuotrauka

Simos Kudirkos šeima Ronaldo ir Gražinos Paegle sodyboje Locust, N. J. Nuotraukoje motina Marija Šulskienė, Simas Kudirka ir žmona Eugenija, už jų Romualdas Paegle, vaikai Evaldas ir Lolita.

KUDIRKA

Tęsa iš 1 psl.

ka nustebeš, kad čia nėra spygliuotų vielų žemei nuo vandens atskirti. . .

* * *

S. Kudirka pabrėžė didelį savo religingumą. Pareiškė esąs katalikas. Iš to darosi išvada, kad Kudirka, vos būdamas 10 m., kai įvesta tarybinė santvarka, užgaugo, mokėsi ir subrendo jau komunistinėje sistemoje. Ir jeigu būdamas tokiose atsakingose pareigose kaip radijo operatorius laive, išsiauklėjo karštu kataliku, tai. . . Tarybų Lietuvoje tikėjimas klesti. . .

* * *

Būtume laimingi, kad Kudirkos atvykimas į JAV lietuvius suartin-tų, o ne labiau suskaldytų. . . Kai kurie jau juokauja: O kas gi liktų Lietuvoje vaduoti, jeigu iš Lietuvos visus lietuvius atsikviestume. . . Ne juokais, gal rusai to tik ir laukia. . .

Apie kai kuriuos anksčiau atvykusiuosius iš Lietuvos jau negirdime. Nenorėtume, kad mūsų laikraščių puslapiai ir radijas nutiltų ir apie Kudirkos veiklą. Kudirka jau amerikietis lietuvis. Amerika jam ištiesė ranką, norėdama išpirkti savo nuodėmę, kad jo nepriėmė, kada jis ieškojo prieglaudų. Dabar jį prisiėmė kaip savo sūnų.

Amerikiečių spaudoje rašoma, kad Massachusetts senatoriai numatą S. Kudirką su šeima lapkričio 28 d. pakviesti į Bedford, Mass. "Kalakuto dienos" iškilmingų pietų.

Petras ir Elena Vainiūnai, iki šiol gyvenę Philadelphijoje, Pa., išsikėlė į savo naujai pastatytus namus Delray, Florida. Elena Vainiūnienė, kuri gimusi Philadelphijoje ir 27 metus ėjusi atsakingas pareigas Liberty Federal Savings and Loan Association, rašo, kad naujoji gyvenvietė jai patinka ir oras labai geras. Apylinkėje sutiko daug lietuvių persikėlusių į Floridą iš įvairių vietovių.

Vienybė, 1974 m. lapkričio 8 d.